

การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายศักดิ์ดา การเพียร

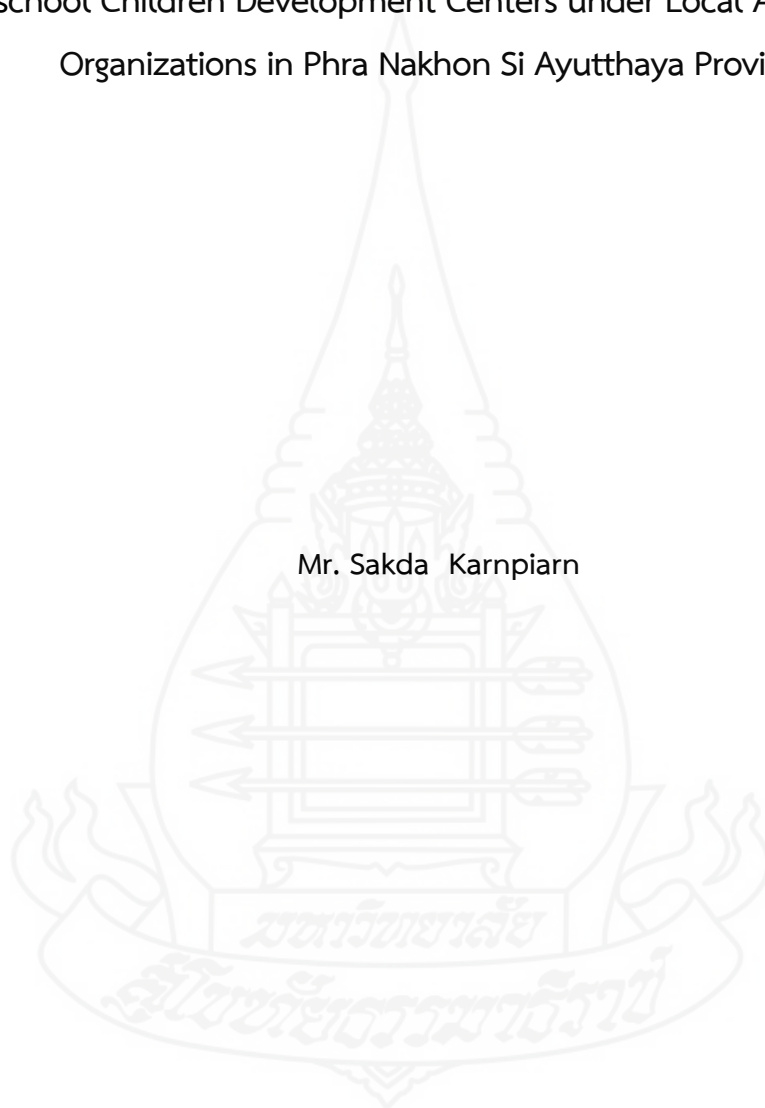

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

The Use of Instructional Media by Early Childhood Education Teachers
in Preschool Children Development Centers under Local Administration
Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Mr. Sakda Karnpiarn

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อและนามสกุล นายศักดิ์ดา การเพียร
แขนงวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย

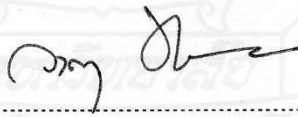
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

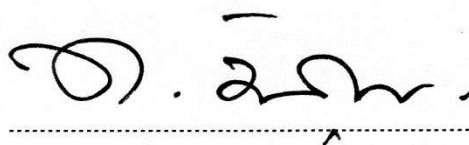
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา ทวีกุลทรัพย์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ศึกษา นายศักดิ์ดา การเพียร **รหัสนักศึกษา** 2612700381 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย
ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัยระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงชั้นอนุบาล 3
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาค
เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 198 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถามการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน-
มาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
พิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ (1) ประเภทของสื่อการ
สอนที่ใช้ของครูปฐมวัย คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แบบฝึกเตรียมความพร้อม (2) วัตถุประสงค์การใช้สื่อการ
สอนของครูปฐมวัย คือ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย เพื่อใช้ฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย
(3) กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย คือ ขั้นตอนการวางแผนการใช้สื่อการสอนโดยมีการวิเคราะห์
ลักษณะของผู้เรียน และ (4) ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย คือ สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ

คำสำคัญ การใช้สื่อการสอน ครูปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Independent Study title: The Use of Instructional Media by Early Childhood Education Teachers in Preschool Children Development Centers under Local Administration Organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Author: Mr. Sakda Karnpiarn; **ID:** 2612700381;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Varangkana Topothai, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purpose of this research was to investigate the use of instructional media by early childhood education teachers in preschool children development centers under local administration organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya province.

The research sample consisted of 198 early childhood education teachers at the pre-kindergarten to third year kindergarten levels in preschool children development centers under local administration organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya province during the first semester of the 2019 academic year, obtained by stratified random sampling. The employed research instrument was a questionnaire on the use of instructional media by early childhood education teachers in preschool children development centers under local administration organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Statistics for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

The research findings showed that the overall use of instructional media by early childhood education teachers in preschool children development centers under local administration organizations in Phra Nakhon Si Ayutthaya province was at the high level. When specific aspects of the use were considered, it was found that the items receiving the top rating mean for each specific aspect were the following: (1) in the aspect of category of the instructional media, the item on printed media which was the readiness preparation workbook; (2) in the aspect of objectives of using the instructional media, that on the use of instructional media for physical development which was for children to exercise and play; (3) in the aspect of the process of using the instructional media, that on the planning step for using the instructional media with analysis of the learner's characteristics; and (4) in the aspect of problems of using the instructional media, that on the insufficiency of the instructional media.

Keywords: Use of instructional media, Early childhood education teacher, Preschool children development center

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา โตโพธิ์ไทย ประธานที่ปรึกษางานศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการทำงานศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้เสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา ทวีกุลทรัพย์ กรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์ ผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ทั้งหมด

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ ศุภวรรณ (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) ผู้อำนวยการรัฐดิรัตน์ วงศ์วาสน์ (ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เนื้อหา) และอาจารย์วาณี บุญยะไวโรจน์ (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมินผลการศึกษา) ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ และให้คำแนะนำจนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คณะครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้การวิจัยครั้งนี้สามารถดำเนินการวิจัยต่อไปได้ ด้วยดี

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ทั้งคณาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักศึกษา ปริญญาโท แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาทุกคน รวมถึงสมาชิกครอบครัวทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำวิจัยตลอดมา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องนี้บรรลุผลสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิตและอบรมสั่งสอน และแต่บรรดาคณาจารย์ ผู้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ รวมถึงแต่ผู้มีพระคุณทุกท่านผู้เอื้อเฟื้อสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ศักดิ์ดา การเพียร

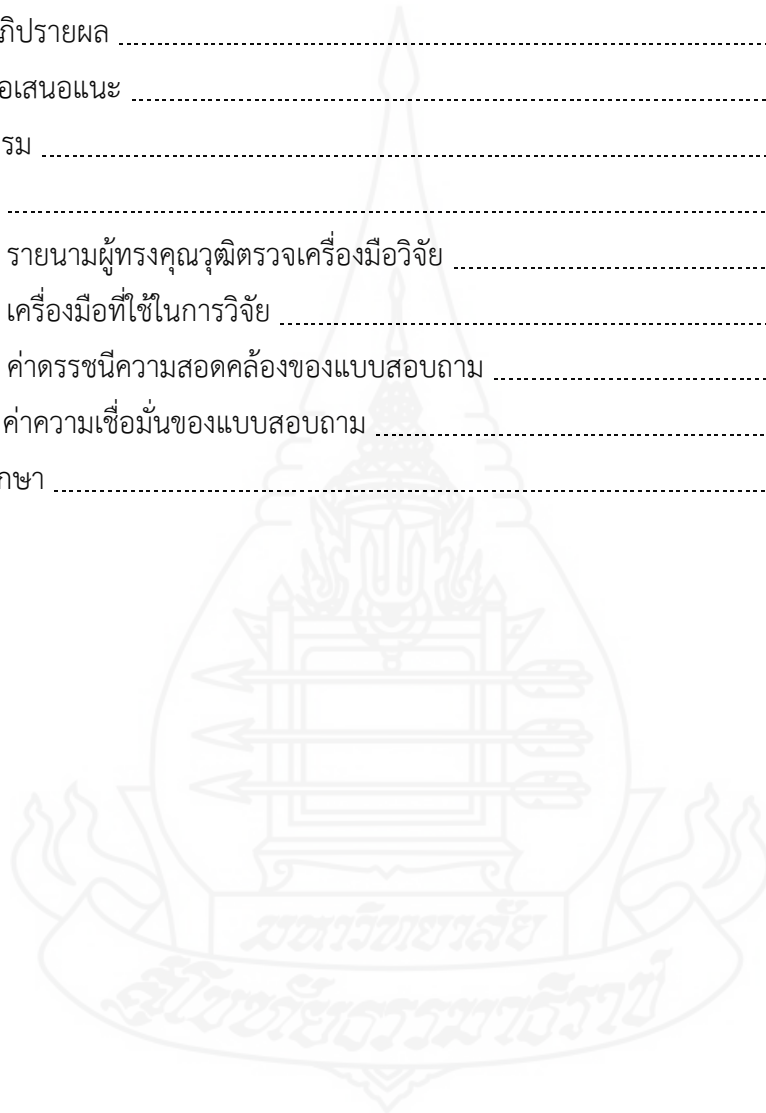
กุมภาพันธ์ 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
สื่อการสอน	9
แนวคิดเกี่ยวกับครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก	23
แนวคิดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย	29
สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560	36
การจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย	52
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปการวิจัย	66
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	74
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	75
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม	88
ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	98
ประวัติผู้ศึกษา	108

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 198)	50
ตารางที่ 4.2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยเป็นรายด้าน โดยภาพรวม (n = 198)	52
ตารางที่ 4.3 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย (n = 198)	53
ตารางที่ 4.4 สื่อสิ่งพิมพ์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)	53
ตารางที่ 4.5 สื่อโสตทัศนวัสดุที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)	54
ตารางที่ 4.6 สื่อโสตทัศนและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)	55
ตารางที่ 4.7 สื่อเทคนิคและวิธีการที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)	56
ตารางที่ 4.8 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)	56
ตารางที่ 4.9 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)	57
ตารางที่ 4.10 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย (n = 198)	57
ตารางที่ 4.11 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ (n = 198)	58
ตารางที่ 4.12 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม (n = 198)	59
ตารางที่ 4.13 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา (n = 198)	60
ตารางที่ 4.14 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)	61
ตารางที่ 4.15 ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน (n = 198)	61
ตารางที่ 4.16 ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน (n = 198)	62
ตารางที่ 4.17 ขั้นการใช้สื่อการสอน (n = 198)	63
ตารางที่ 4.18 ขั้นประเมินการใช้สื่อการสอน (n = 198)	63
ตารางที่ 4.19 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 5 มาตรา 54 ที่บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560, น. 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 22 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและในมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถวิจายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องตระหนักถึงการใช้อสื่อการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, น. 12 - 24)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนด ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย กล่าวไว้คือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้

เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 2)

ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงควรต้องใช้สื่อมาประกอบการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ให้มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สำหรับก้าวสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

1.1.1 สภาพที่พึงประสงค์ด้านกระบวนการเรียนการสอนระดับปฐมวัย กล่าวคือ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนการสอนขั้นเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่การเรียนในระดับภาคบังคับ ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเตรียมรับการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนในทุก ๆ ด้าน ครูผู้สอนจะต้องดูแลเอาใจใส่และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมตามศักยภาพของตัวผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการที่ดีเป็นไปตามวัย ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 แนวทางการจัดการศึกษา กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542, น. 12 - 14) ดังกล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากที่เคยเป็นผู้บอกความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และการจัดกิจกรรมต้องครอบคลุมประสบการณ์ที่สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 40 - 41) ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนต้องนำมาจัดกิจกรรมเพื่อให้ครอบคลุมประสบการณ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา

1.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ด้านสื่อการสอนของครูปฐมวัย กล่าวคือ สื่อการสอนมีความสำคัญ คือ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง ช่วยให้นักเรียนจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากและจำได้นาน เข้าใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ และช่วยให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนที่เรียนช้า เรียนได้เร็วและมากขึ้น ส่วนนักเรียนที่ฉลาดก็จะเรียนได้มากขึ้น ถ้าครูใช้สื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยส่งเสริมความคิด การแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียน เมื่อครูใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ย่อมทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเรียนได้ ตามที่คินเดอร์ (Kinder, 1965) กล่าวถึง บทบาทของสื่อในการเรียนการสอนมีมากมาย เช่น ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วยการสอนของครู โดยครูนำสื่อการสอนมาใช้เพื่อช่วยการสอน ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับหลักสูตร ระบบการสอน และเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้สื่อการสอน สื่อการสอนช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา กระตุ้นให้

ครูผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ ทำให้ครูผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว จึงสร้างความเชื่อมั่นแก่ครูผู้สอน และทำให้นักเรียนเกิดความสนใจของเนื้อหาของบทเรียน ช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียน เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็ว แก้ไขปัญหา เรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน และระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน (กิตานันท์ มลิทอง, 2531, น. 81 - 82) และความเหมาะสมของการได้รับเนื้อหาสาระจากสื่อประเภทต่าง ๆ จะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการรวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นอย่างดี นอกจากนี้ประเภทของสื่อการสอนปฐมวัยที่ครูใช้ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542) แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) สื่อการสอนประเภทวัสดุ เช่น ซอล์ก ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ และสไลด์ (2) สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องรับวิทยุ และเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง กระดานดำ ไม้หมุน และกระดานหก และ (3) สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์จำลอง และการจัดศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเด็กปฐมวัยได้ นอกจากนี้สื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยยังสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์การใช้ ได้แก่ (1) สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย (2) สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ (3) สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม และ (4) สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา

ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงต้องเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระของการสอน ที่สำคัญที่สุด คือ ต้องเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะและความสามารถ หรือพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.2.1 สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้านกระบวนการเรียนการสอนระดับปฐมวัย

กล่าวคือ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ส่วนมากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่หลากหลาย เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ครูไม่เข้าใจในการจัดกิจกรรมตลอดจนไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะและกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย เพราะครูปฐมวัยส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาปฐมวัย ทำให้การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่เหมาะสมและไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งจำนวนของครูมีไม่เพียงพอกับเด็กปฐมวัยจึงทำให้การจัดกิจกรรมไม่เป็นไปตามตารางกิจกรรมประจำวัน

1.2.2 สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้านสื่อการสอนของครูปฐมวัย กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการสอน ได้แก่ สื่อการสอนยังไม่เพียงพอต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่บ้างแต่มีจำนวนไม่มาก สื่อการสอนยังไม่หลากหลายสำหรับพัฒนา

ผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมครบถ้วน ครูไม่เข้าใจในวิธีการใช้สื่อการสอนตลอดจนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะและกระบวนการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัย เพราะครูปฐมวัยส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาปฐมวัย ทำให้การใช้สื่อการสอนประกอบการสอนไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัย อีกทั้งผู้บริหารบางแห่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ให้การสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร จากปัจจัยดังกล่าว ทำให้เด็กขาดทักษะการคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3.1 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านกระบวนการเรียนการสอนระดับปฐมวัย กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปัญหา คือ ครูปฐมวัยส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนที่เน้นครูและผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ครูยังขาดความรู้ด้านวิธีการสอนที่จะสอนให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ครบทุกด้าน ครูมีภาระหน้าที่ในการสอนรวมถึงภาระงานที่ไม่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน ครูไม่ได้คำนึงถึงความถนัดและความพร้อมของเด็กปฐมวัยในการคัดเลือกสื่อการสอนมาใช้ จึงส่งผลให้การพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3.2 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นด้านสื่อการสอนของครูปฐมวัย กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปัญหาด้านสื่อการสอน เนื่องจากครูขาดความรู้และทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอน ขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน มีความวิตกกังวลกับการใช้สื่อการสอน ขาดบุคลากรในการผลิตสื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการการใช้ของครู เนื่องจากมีงบประมาณน้อยในการจัดซื้อจัดหาขาดแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการสอน เช่น การจัดการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่องจากปัญหาดังกล่าว ทำให้เด็กขาดพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งขาดทักษะการคิด การแก้ปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก้ปัญหา ดังนี้

1.4.1 จัดฝึกอบรมครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการสร้าง

รากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

1.4.2 จัดอบรมด้านสื่อการสอน ให้ครูปฐมวัยได้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำสื่อการสอนมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กระดับปฐมวัยได้เกิดการพัฒนา และจัดหาสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบในการเลือกสื่อการสอน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการสอน รูปแบบ และระบบของการเรียนการสอนลักษณะของผู้เรียน เกณฑ์เฉพาะของสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์และตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสื่อการสอนกับคุณสมบัติเฉพาะ และจุดประสงค์ของการใช้สื่อการสอน

ด้านงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีผู้วิจัยหลายท่านที่พยายามแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนี้

สุนัน แถวถึก (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับการใช้สื่อการสอนแบ่งตามชนิดของสื่อการสอนที่ใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้สื่อการสอนด้านสื่อการสอนประเภทวัสดุ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการสอนประเภทเทคนิคและวิธีการ และด้านสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และ (2) ครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับการใช้สื่อการสอนแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

กนิษฐา ปิตทองคำ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้สื่อการสอนตามระบบการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยมีการใช้สื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ 1) ชั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน 2) ชั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน มีการเตรียมความพร้อมของสื่อโดยตรวจสอบความปลอดภัย 3) ชั้นการใช้สื่อการสอน มีการสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เรียนต่อการใช้สื่อการสอน และ 4) ชั้นประเมินสื่อการสอน จะประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อการสอน และ (2) การใช้สื่อการสอนตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้สื่อการสอนพัฒนาเด็กให้ได้เคลื่อนไหวอยู่กับที่ ร้องเพลง

พัฒนาเด็กผ่านการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้สื่อการสอนส่งเสริมเด็กให้ได้เขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อการสอน

ปรีศนา ชุมทอง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภูเก็ตมีการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ (1) ด้านการใช้สื่อการสอนจำแนกตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านการใช้สื่อการสอนจำแนกตามการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (3) ด้านประเภทสื่อการสอนที่ใช้จำแนกตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอนด้านสื่อการสอนประเภทวัสดุอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการสอนประเภทเทคนิค วิธีการ และสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้สื่อการสอน ได้แก่ ชั้นวางแผน ชั้นเตรียมการ ชั้นการใช้สื่อการสอน และชั้นประเมินสื่อการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

จากสภาพที่พึงประสงค์ สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และความพยายามในการแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง หากแต่ยังไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ ไม่ได้มีการใช้กระบวนการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผน พัฒนา และปรับปรุงสื่อการสอนของครูปฐมวัยสำหรับใช้เป็นตัวกลางในการมอบความรู้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อศึกษาประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2.2 เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2.3 เพื่อศึกษากระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2.4 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยสำรวจ

3.2 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 403 คน

3.3 ขอบข่ายเนื้อหาสาระการวิจัย เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในขอบข่ายเนื้อหา เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ

3.3.1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย

3.3.2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.3.3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.3.4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.4 เครื่องมือการวิจัย แบบสอบถามการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย ปีการศึกษา 2562

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 สื่อสำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง ตัวกลางในการสอนที่เด็กนำมาเล่นแล้วได้รับความสุข ได้ผ่อนคลาย ได้เรียนรู้ เป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดความรู้จากการได้สัมผัส ได้ลงมือปฏิบัติช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง

4.2 การใช้สื่อการสอน หมายถึง ความคิดเห็นที่จะใช้ตัวกลางในการสอน เพื่อใช้ในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ครอบคลุม ประเภทของสื่อการสอน วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอน กระบวนการใช้สื่อการสอน และปัญหาการใช้สื่อการสอน

4.3 ประเภทของสื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ครูใช้ในการพัฒนาเด็กเล็ก ครอบคลุม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ สื่อเทคนิคและวิธีการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4.4 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอน หมายถึง จุดมุ่งหมายในการใช้สื่อการสอนของครู เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เด็กเล็ก ครอบคลุมจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อเพื่อ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

4.5 กระบวนการใช้สื่อการสอน หมายถึง ขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ครอบคลุม การวางแผน การเตรียม การใช้และการประเมินผลสื่อการสอน

4.6 ปัญหาการใช้สื่อการสอน หมายถึง อุปสรรคข้อขัดข้องในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครอบคลุม ปัญหาการขาดความรู้ในการใช้จำนวนของสื่อการสอน คุณภาพ และความปลอดภัยของสื่อการสอน

4.7 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่ 3 - 6 ปีบริบูรณ์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.8 ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน เกี่ยวข้องกับ กระบวนการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.10 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานที่กำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 158 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ดีขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการทําวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม (1) สื่อการสอน (2) แนวคิดเกี่ยวกับครูปฐมวัย (3) แนวคิดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย (4) สารระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 (5) การจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ (6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สื่อการสอน

สื่อการสอน ครอบคลุม (1) ความหมายสื่อการสอน (2) บทบาทและความสำคัญของสื่อการสอน (3) ประเภทสื่อการสอน (4) สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย และ (5) การใช้สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายสื่อการสอน

มีผู้ให้ความหมายของสื่อการสอน ไว้หลายท่าน ดังนี้

อัศววิช ปองทอง (2550, น. 25) กล่าวว่า อุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้ไปสู่ผู้เรียน จนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้ไม่เฉพาะสิ่งที่เป็นวัตถุ หรือเครื่องมือเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ นาฏการ การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ และการสำรวจ ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลและความรู้ เพื่อช่วยในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุม วัตถุประสงค์เนื้อหา วิธีการ และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ตัวกลาง หรือช่องทาง ในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนด้วย วัสดุ (Material) หมายถึง ผลิตรกรรมทางวิทยาศาสตร์สิ่งที่มีการผู้ฟังสัมผัสได้ง่าย เช่น ซอล์ก ดินสอ ปากกา กระดาษ ฟลิ์ม ฯลฯ

อุปกรณ์ (Equipment) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ทางวิศวกรรมที่เป็นเครื่องมือต่าง ๆ เช่น กระดานดำ เครื่องฉาย เครื่องเสียง เครื่องโทรทัศน์

วิธีการ (Techniques) หมายถึง ระบบกระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา หลักสังคมวิทยา ภาษา ฯลฯ ที่นำมาใช้ในการศึกษา เช่น การสาธิต การทดลอง กลุ่มสัมพันธ์ ฯลฯ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่า เป็นศาสตร์ว่าด้วย วิธีการ หรือการศึกษา เป็นเรื่องของระบบในการประยุกต์เอาเทคนิควิธีการ แนวความคิด อุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งในด้านการขยายงาน และด้านการปรับปรุง คุณภาพของการเรียนการสอน

วิไลวรรณ แสนพาน (2553, น. 271) กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์ การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการสอนปัจจุบัน มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองสื่อมีมากมาย และหลากหลายรูปแบบมีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่างๆ

สำลี รักสุทธี (2553, น. 9) กล่าวว่า สื่อ คือตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ แลก หรือช่วย ทำให้เนื้อหาที่ยากให้เป็นง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจบทเรียนอย่างเป็นรูปธรรมแบบง่าย ๆ ในบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานตื่นเต้น เร้าใจ ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่เรียน สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ ทำให้การจัดการศึกษาเรียนรู้เป็นไปด้วย ความสะดวกราบรื่น บรรลุเป้าหมายได้ง่ายกว่า สะดวกกว่า นำนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้และเป็นไปตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 1200) ให้ความหมายของสื่อเป็นคำมาจากภาษาละตินว่า “medium” แปลว่า “ระหว่าง” ซึ่งหมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสื่อสารกันได้ตาม วัตถุประสงค์ ปกติแล้วคำว่า “สื่อ” จะใช้เป็นพหูพจน์เสมอ ซึ่งตรงกับคำ “medias” ในภาษาอังกฤษ

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2560, น. 63) ได้ให้ความหมาย สื่อ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้ จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงทำให้ สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว และเพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง

โดยสรุป สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการและเทคนิค สิ่งต่าง ๆ และธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัว ที่ผู้สอนนำมาประกอบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สื่อการสอนสามารถกระตุ้นเร้าความสนใจของผู้เรียน เกิดความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ จากผู้สอนไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสื่อเป็นตัวกลาง ในการสื่อ หมายต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ตรงตาม วัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บทบาทและความสำคัญของสื่อการสอน

บทบาทและความสำคัญของสื่อการสอน มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้
 วิไลวรรณ แสนพาน (2553, น. 272) กล่าวว่า สื่อให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายรวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้

อยากรู้ อยากเห็น

5. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้เรียนรู้ได้เท่า

เทียมกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้า เพิ่มเติม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้หลายมิติ จากสื่อที่หลากหลาย
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

สำลี รักสุทธี (2553, น. 13) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนว่า สื่อ
 การเรียนการสอนมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลได้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน
2. เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้ครูสอนเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น
3. เป็นเครื่องช่วยเร่งเวลาการสอนให้สั้นลง
4. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น
5. ช่วยทำเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
6. ช่วยทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย
7. ช่วยกระตุ้น และเร้าความสนใจให้กับนักเรียนมากขึ้น
8. ช่วยให้การเรียนเนื้อหาง่ายขึ้น
9. นักเรียนประสบความสำเร็จจากการเรียนมากขึ้น
10. ช่วยให้นักเรียนไม่เบื่อในการเรียน
11. ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนโดยรวม

อรนุช ลิ้มศิริ (2554, น. 80) กล่าวว่า สื่อการสอนมีคุณค่า ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นจากประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่าง ๆ
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นโดยใช้เวลาน้อยลง
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง

และช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ

4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ มั่นใจ และจดจำได้นาน
5. ช่วยส่งเสริมการคิด และการแก้ปัญหาในการเรียนรู้
6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเรียนรู้ได้
 - 6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
 - 6.2 ทำสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น
 - 6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง
 - 6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้ดูเร็วขึ้น
 - 6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มาให้เล็กเหมาะแก่การศึกษา
 - 6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้น
 - 6.7 นำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาในปัจจุบัน
 - 6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาในห้องเรียนได้
7. ช่วยลดการบรรยายของผู้สอนลงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น
8. ช่วยลดการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาลงเพราะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้เรียนสอบตกน้อยลง

9. ช่วยขยายระยะทางให้แก่การศึกษาได้ เช่น การศึกษาทางไกลโดยใช้ดาวเทียม หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

10. ช่วยให้การสอนมีคุณภาพในกรณีที่ผู้สอนต้องสอนเนื้อหาวิชาเดียวกันซ้ำกันหลาย ๆ กลุ่ม ผู้สอนอาจบันทึกเทป หรือโทรทัศน์ หรือวีดิทัศน์ไว้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้เรียนรู้ข้อมูลจากสิ่งเดียวกัน เช่นเดียวกัน ความสำคัญของสื่อการสอนสำหรับเด็กเล็กในรูปของเล่นและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็จะช่วยให้คุณประโยชน์ต่อการเรียนดังต่อไปนี้

10.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่เป็นจริง เพื่อเป็นพื้นฐานของความคิดและความเข้าใจ

10.2 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ถึงสิ่งของและเหตุการณ์ที่มีปัญหาเกี่ยวกับขนาด กาลเวลา และระยะทาง

10.3 ช่วยสร้างความสนใจ ทศนคติที่ดีของผู้เรียน ช่วยให้เรียนได้ง่าย รวดเร็ว และเพลิดเพลิน

10.4 ช่วยแสดงกรรมวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายให้เห็นหรือเข้าใจได้ด้วยการบรรยายธรรมดา

10.5 ใช้นักเรียนทั้งหมดมีประสบการณ์ร่วมกัน

10.6 ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนต่อบทเรียนอยู่เสมอ

10.7 ช่วยให้เรียนมากขึ้น ใช้เวลาน้อยลง

10.8 ช่วยให้มีความทรงจำต่อสิ่งที่เรียนได้นานและมีคุณภาพสูงขึ้น

โดยสรุป คุณค่าของสื่อการสอนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สื่อกับผู้เรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สื่อกับผู้สอน ช่วยให้ผู้สอนมีความสนุกสนานมากกว่า วิธีการสอนที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ช่วยให้การสอนมีคุณภาพ โดยใช้เวลาน้อยลง

1.3 ประเภทสื่อการสอน

ประเภทสื่อการศึกษา มีผู้กล่าวถึงไว้หลายท่าน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 8 - 9) กล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดก็ตามถือเป็นสื่อการสอนได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้น ๆ หรือนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ สื่อทั้งหมดอาจแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือ ที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์ เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภทได้แก่ เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการสอนที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

3. สื่ออื่น ๆ นอกจากสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอนซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งไปกว่าสื่อ 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

3.1 สื่อบุคคล บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งสามารถถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่นสื่อบุคคลอาจเป็นบุคคลในระบบ เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน หรืออาจเป็นบุคคลภายนอก เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญ และเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ

3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรมสิ่งเหล่านี้ เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครูหาได้ไม่ยาก

3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูและผู้เรียน กำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติการ เฉลียวสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ

หนูม้วน ร่มแก้ว (2548, น. 116) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามแนวทางของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทโสตทัศนวัสดุ (Audio Vision Materials) หมายถึง สื่อที่สามารถเสนอเนื้อหาความรู้ในตัวของสื่อชนิดนั้น โดยไม่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลไกอื่นๆ มาประกอบแบ่งออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่

1.1 วัสดุสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน ตำรา เอกสาร ประกอบการเรียนการสอน หนังสือเสริมความรู้ต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 รูปภาพ ได้แก่ ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพพิมพ์ ภาพชุดประกอบการเรียนการสอน เป็นต้น

1.3 วัสดุกราฟิก ได้แก่ แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน แผนที่ ลูกโลก เป็นต้น

1.4 วัสดุสามมิติ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง ของล้อแบบ หุ่นมือ ตู้อินเตอร์ทัศน์ กระดาษทราย เป็นต้น

1.5 แผ่นป้ายทางการศึกษา ได้แก่ กระดานชอล์ก กระเป๋าผนัง แผ่นป้ายผ้าสาหลี่ แผ่นป้ายแม่เหล็ก แผ่นป้ายไฟฟ้า แผ่นป้ายนิเทศ และวัสดุประกอบที่ใช้กับแผ่นป้าย เช่น บัตรคำบัตรภาพ เป็นต้น

1.6 วัสดุประกอบการทดลอง เช่น สารเคมี ตัวยา และสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในการทดลองหรือสาธิต

2. ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์และเครื่องมือ (Audio Visual Equipment and Apparatus) เป็นสื่อที่ต้องอาศัยเครื่องกลไกประกอบ ในการนำเสนอเนื้อหาความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 เครื่องฉายต่าง ๆ และเครื่องเสียง (Audio Visual Equipment) ซึ่งทั้ง 2 ชนิดจะประกอบด้วยตัวเครื่องมักเรียกว่า “Hardware” และวัสดุที่ใช้กับเครื่องเรียกว่า “Software” ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบฟิล์ม แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ เป็นต้น

2.2 เครื่องมือ (Apparatus) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานอาชีพ เป็นต้น

3. ประเภทเทคนิควิธีการ (Technique) หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น ห้องทดลอง การสาธิต การแสดง บทบาทสมมติ การอภิปราย การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ รวมทั้งการใช้โปรแกรมการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ศูนย์การเรียนรู้ และกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

สิริพัชร์ เจษฎาวีโรจน์ (2550, น. 71 - 72) ได้จำแนกประเภทของสื่อได้เป็น 6 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ มีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดย เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการเรียนรู้ หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านเพิ่มเติม แบบฝึกกิจกรรม ใบงาน ใบความรู้ ฯลฯ และสิ่งพิมพ์ทั่วไปที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น วารสาร นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว โปสเตอร์ แผ่นพับ แผ่นภาพ เป็นต้น

2. สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น นับเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการโน้มน้าวจิตใจของนักเรียน สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คนทำอาหาร หรือตัวนักเรียนเอง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

3. สื่อวัสดุ เป็นสื่อที่เก็บสาระความรู้ไว้ในตัวเอง จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วย เช่น รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น

3.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้โดยตนเองจำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น ฟิล์มภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง ซีดีรอม แผ่นดิสก์ เป็นต้น

4. สื่ออุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่าน ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

5. สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยาการหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในรูปของสิ่งมีชีวิต เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ หรืออยู่ในรูปของปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่มีอยู่หรือ เกิดขึ้นรอบตัว ตลอดจนข่าวสารด้านต่างๆ เป็นต้น

6. สื่อกิจกรรม เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน ได้แก่ การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การทำโครงการงาน

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2560, น. 63 – 64) กล่าวว่า สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท 2 มิติ และ/หรือ 3 มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนา เด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความความต้องการของเด็กที่หลากหลาย

โดยสรุป ประเภทของสื่อการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่ออื่น ๆ และได้จำแนกสื่อการสอนตามแนวทางของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทโสตทัศนวัสดุ ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์และเครื่องมือ และประเภทเทคนิควิธีการ

1.4 สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย

สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย มีกล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

เทวิน ศรีตาโคตร (2551) กล่าวว่า สื่อการสอนของเด็กปฐมวัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง สื่อการสอนเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทำให้มีการรับรู้และการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนสามารถเรียนได้มากขึ้นแต่เสียเวลาน้อยลงการจำแนกประเภทของการสื่อสารสอนเป็นหมวดหมู่จึงทำได้หลายวิธีโดยใช้เกณฑ์ต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสื่อการสอนของเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การจำแนกตามลักษณะการใช้ของสื่อรายละเอียด ดังนี้

1.1 วัสดุ เป็นสื่อเล็กหรือสื่อเบา ๆ บางที่ เรียกว่า ซอฟแวร์ หมายถึง สื่อการสอนที่มีการสิ้นเปลือง เช่น ซอล์ก ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์สไลด์ แผ่นป้าย เป็นต้น

1.2 อุปกรณ์ เป็นสื่อใหญ่หรือสื่อหนัก บางที่นิยมเรียกว่า ฮาร์ดแวร์ หมายถึง สื่อการสอนที่เป็นเครื่องมือ เป็นครุภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ เครื่องขยายเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องบันทึกเทปเสียง เครื่องฉายข้ามศีรษะ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ เช่น กระดานหก กระดานดำ กระบะทราย เป็นต้น

1.3 วิธีการ เทคนิค หรือกิจกรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมากที่สุด ได้แก่ การจัดแบบการสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่างๆ การจัดสถานการณ์จำลอง การเล่นบทบาทสมมติ การจัดศูนย์การเรียนรู้ รวมถึงกิจกรรมที่ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดขึ้นโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กอาจใช้สื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์มาประกอบ ในวิธีการหรือกระบวนการที่ผู้เลี้ยงดูเด็กจัดก็ได้

2. การจำแนกตามรูปแบบของสื่อ

2.1 สิ่งพิมพ์ หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือ ตัวพิมพ์ เป็นสื่อในการแสดงความหมาย เป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาในรูปของตัวหนังสือเป็นหลัก

2.2 วัสดุกราฟิก วัสดุใด ๆ ซึ่งแสดงความจริง แสดงความคิดอย่างชัดเจน โดยใช้ภาพวาด ภาพเขียน และอักษรข้อความรวมกัน

2.3 วัสดุและเครื่องฉาย เป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาและข้อความและรูปภาพลงในวัสดุฉายแล้วนำเสนอโดยผ่านเครื่องฉายต่าง ๆ

2.4 วัสดุถ่ายทอดเสียง เป็นสื่อที่นำเสนอเนื้อหาด้วยเสียงเช่น วิทยู เครื่องบันทึกเสียง

3. สื่อการเรียนการสอนจำแนกตามประสบการณ์

3.1 ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย ประสบการณ์ขั้นนี้เป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาทั้งปวง เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับมาจากความเป็นจริงและด้วยตัวเองโดยตรง ผู้รับประสบการณ์นี้จะได้เห็น ได้จับ ได้ทำ ได้รู้สึก และได้ดมกลิ่นจากของจริง ดังนั้นสื่อการสอนที่ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ในขั้นนี้ก็คือของจริงหรือความเป็นจริงในชีวิตของคนเรานั้นเอง

3.2 ประสบการณ์จำลอง เป็นที่ยอมรับกันว่าศาสตร์ต่างๆ ในโลก มีมากเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้หมดสิ้นจากประสบการณ์ตรงในชีวิต บางกรณีก็อยู่ในอดีต หรือซับซ้อนร้ายลับหรือเป็นอันตรายไม่สะดวกต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จึงได้มีการจำลองสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาเพื่อการศึกษาของจำลองบางอย่างอาจจะเรียนรู้ได้ง่ายกว่าและสะดวกกว่า

3.3 ประสบการณ์นาฏการ ประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนเรานั้นมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เราไม่สามารถประสบได้ด้วยตนเอง เช่น เหตุการณ์ในอดีต เรื่องราวในวรรณคดี การเรียนในเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ หรือเรื่องธรรมชาติที่เป็นนามธรรม การแสดงละครจะช่วยให้เราได้เข้าไปใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด เช่น ฉาก เครื่องแต่งตัว เครื่องมือ หุ่นต่าง ๆ เป็นต้น

3.4 การสาธิต คือ การอธิบายถึงข้อเท็จจริงหรือแบ่งความคิด หรือกระบวนการต่าง ๆ ให้ผู้ฟังแลเห็นไปด้วย เช่น ครูวิทยาศาสตร์เตรียมก๊าซออกซิเจนให้นักเรียนดู ก็เป็นการสาธิต การสาธิตก็เหมือนกับนาฏการ หรือการศึกษานอกสถานที่ เราถือเป็นผู้เรียนอย่างหนึ่ง ซึ่งในการสาธิตนี้ อาจารย์รวม

เอาสิ่งของที่ใช้ประกอบหลายอย่าง นับตั้งแต่ของจริงไปจนถึงตัวหนังสือ หรือคำพูดเข้าไว้ด้วย แต่เราไม่เพ่งเล็งถึงสิ่งเหล่านี้ เราจะให้ความสำคัญกับกระบวนการทั้งหมดที่ผู้เรียนจะต้องเผชิญโดยตลอด

3.5 การศึกษานอกสถานที่ การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อให้เด็กเรียนได้เรียนจากแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ที่มีอยู่จริงภายนอกห้องเรียน ดังนั้นการศึกษานอกสถานที่จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นสื่อกลางให้นักเรียนได้เรียนจากของจริง

3.6 นิทรรศการ นิทรรศการมีความหมายที่กว้างขวาง เพราะหมายถึง การจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ชม ดังนั้นนิทรรศการจึงเป็นการรวมสื่อต่าง ๆ มากมายหลายชนิด การจัดนิทรรศการที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์มีส่วนร่วม และได้รับข้อมูลย้อนกลับด้วยตัวของเขาเอง

3.7 โทรทัศน์และภาพยนตร์ โทรทัศน์เป็นสื่อการสอนที่มีบทบาทมากในปัจจุบัน เพราะได้เห็นทั้งภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน และยังสามารถแพร่และถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้ด้วย นอกจากนั้นโทรทัศน์ยังมีหลายรูปแบบ เช่น โทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งโรงเรียนสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีโทรทัศน์วงจรปิด ที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างกว้างขวาง ภาพยนตร์เป็นสื่อที่จำลองเหตุการณ์มาให้ผู้ชมหรือผู้เรียนได้ดูและได้ฟังอย่างใกล้ชิดกับความจริง แต่ไม่สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้ ถึงอย่างไรก็ตามภาพยนตร์ก็ยังนับว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทมากในการเรียนการสอน เช่นเดียวกับกับโทรทัศน์

3.8 ภาพนิ่ง การบันทึกเสียง และวิทยุ ภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาดซึ่งมีทั้งภาพทึบแสงและโปร่งแสง ภาพทึบแสงคือรูปถ่าย ภาพวาด หรือภาพในสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ส่วนภาพนิ่งโปร่งใสหมายถึงสไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งใสที่ใช้กับเครื่องฉายวัสดุโปร่งใส เป็นต้น ภาพนิ่งสามารถจำลองความเป็นจริงมาให้เราศึกษาจนจอบได้ การบันทึกเสียง ได้แก่ แผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปและเครื่องบันทึกเสียง และเครื่องขยายเสียงตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเสียง ซึ่งนอกจากจะสามารถนำมาใช้อย่างอิสระในการเรียนการสอนด้วยแล้ว ยังใช้กับรายการวิทยุและกิจกรรมการศึกษาอื่น ๆ ได้ด้วย ส่วนวิทยุ นั้น ปัจจุบันที่ยอมรับกันแล้วว่า ช่วยการศึกษาและการเรียนการสอนได้มาก ซึ่งไม่จำกัดอยู่แต่เพียงวิทยุโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงวิทยุทั่วไปอีกด้วย

3.9 ทศนสัญลักษณ์ สื่อการสอนประเภททัศนสัญลักษณ์นี้ มีมากมายหลายชนิด เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แผนที่ แผนที่ ภาพโฆษณา การ์ตูน เป็นต้น สื่อเหล่านี้เป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์สำหรับถ่ายทอดความหมายให้เข้าใจได้รวดเร็วขึ้น

3.10 วจนสัญลักษณ์ สื่อขั้นนี้เป็นสื่อที่จัดว่า เป็นขั้นที่เป็นนามธรรมมากที่สุด ซึ่งได้แก่ ตัวหนังสือหรืออักษร สัญลักษณ์ทางคำพูดที่เป็นเสียงพูด ความเป็นรูปธรรมของสื่อประเภทนี้จะไม่คงเหลืออยู่เลย อย่งไรก็ดี ถึงแม้สื่อประเภทนี้จะมีลักษณะที่เป็นนามธรรมที่สุดก็ตาม เราก็ใช้ประโยชน์จากสื่อประเภทนี้มาก เพราะต้องใช้ในการสื่อความหมายอยู่ตลอดเวลา

4. สื่อการเรียนการสอนจำแนกตามคุณสมบัติ

4.1 ทัศนวัสดุ (Visual Materials) หมายถึง วัสดุที่สื่อสารโดยผ่านประสาทตาหรือการเห็น เช่น กระดานดำ กระดานผ้าสำลี) แผนภูมิ รูปภาพ สไลด์ หุ่นจำลอง วัสดุกราฟิก ฯลฯ

4.2 โสตวัสดุ (Audio Materials) หมายถึง วัสดุที่สื่อสารโดยผ่านประสาทหู หรือการฟัง เช่น เครื่องบันทึกเสียง (Tape Recorder) เครื่องรับวิทยุ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ระบบขยายเสียง

4.3 โสตทัศนวัสดุ (Audio Visual Materials) หมายถึง วัสดุที่จะต้องใช้ประกอบกับโสตทัศนอุปกรณ์ เพื่อนำเสนอเรื่องราวหรือความรู้ต่อผู้เรียน เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ฯลฯ

4.4 เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Equipments) อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดงภาพและเสียง เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายสไลด์

4.5 กิจกรรมต่าง ๆ (Activities) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆด้วยตนเองคุณค่าของสื่อกิจกรรมเช่น นิทรรศการ การสาธิต ทัศนศึกษา ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้จำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (by design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (by utilization) โดยประยุกต์ใช้ในสื่อการสอนปฐมวัย ได้แก่

1. คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายความถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน “ คน ” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้นได้แก่ คนที่ทำงาน หรือมีความชำนาญในแต่ละสาขา คนเหล่านี้ นับเป็น “ ผู้เชี่ยวชาญ ” ซึ่งถึงแม้จะไม่ใช่นักการศึกษา แต่ก็สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการให้ความรู้ในแต่ละด้าน เช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ฯลฯ

2. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผนที่ ฯลฯ ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น เกมคอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์สารคดี ซีวีดีดี

3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ตึกเรียน และสถานที่อื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น ฯลฯ

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือด้านไอทีที่สนับสนุน หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์หรือแม่แต่ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึง มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิคพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกมและการจำลอง การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น

โดยสรุป ประเภทของสื่อการสอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสื่อการสอนของเด็กปฐมวัย คือ สื่อการสอนประเภทวัสดุ ได้แก่ วัสดุประเภทหนังสือ สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ชิงช้า กระดานลื่น และสื่อวิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ

1.5 การใช้สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย

การใช้สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย มีผู้กล่าวไว้ถึงหลักการใช้สื่อการสอนซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการใช้สื่อการสอนของเด็กปฐมวัย ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2548, น. 114 - 115) ได้กล่าวว่า ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอน ตามลำดับ ดังนี้

1. เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมในการอ่าน ฟังหรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนและตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ถ้าสื่อนั้นมีเนื้อหาไม่ครบ ผู้สอนจะมีวิธีการเพิ่มเติมโดยวิธีการใด ในจุดใดบ้าง จะมีวิธีการใช้สื่ออย่างไร เช่น ใช้ภาพนิ่งเพื่อเป็นการนำเสนอ บทเรียนที่จะสอน แล้วอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ต่อจากนั้นเป็นการให้ชมวีดิทัศน์เพื่อเสริมความรู้ และจบลงด้วยการสรุปด้วยแผ่นโปร่งใส หรือสไลด์โนโปรแกรม Microsoft Power point อีกครั้งหนึ่ง สื่อการสอนจะให้ประโยชน์อย่างมาก ถ้ามีการใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมดังนี้ เป็นต้น ขั้นตอนเหล่านี้ผู้สอนต้องเตรียมตัวโดยเขียนลงในแผนการสอนเพื่อการใช้สื่อได้ถูกต้อง

2. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม โดยการจัดเตรียมวัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อมตลอดจนต้องเตรียมสถานที่ หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย เช่น มีปากกาเขียนแผ่นโปร่งใส พร้อมแผ่นโปร่งใส แถบวีดิทัศน์ที่นำมาฉายมีการกรอกลับตั้งแต่ต้นเรื่อง

3. เตรียมพร้อมผู้เรียน เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนโดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมในการฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหาจากสื่อเหล่านั้นให้เข้าใจได้ดีและสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่เรียนยังไม่เคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรบอกล่วงหน้าว่าหลังจากมีการเรียนหรือใช้สื่อเหล่านั้นแล้วผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ การอภิปราย การแสดง หรือการปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมตัวได้ถูกต้อง

4. การใช้สื่อ ผู้สอนต้องใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้ว เพื่อดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น และต้องควบคุมการเสนอสื่อให้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น ในการฉายวีดิทัศน์ ผู้สอนต้องปรับภาพที่ออกทางเครื่องโทรทัศน์ให้ชัดเจน ปรับเสียงอย่าให้ดังจนรบกวนห้องเรียนอื่น หรือคอยจกนเกินไปจนเรียนที่นั่งอยู่หลังห้องไม่ได้ยิน ควรมีสแตงคอยู่บนจอภาพหรือไม่ หากใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะต้องปรับระยะเครื่องฉายไม่ให้ภาพบิดเบี้ยว

5. การประเมินติดตามผล หลังจากที่มีการเสนอสื่อไปแล้ว ควรมีการประเมินติดตามผล โดยการให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปรายหรือเขียนรายงาน เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

ชาอุชัย ยมดิษฐ์ (2548, น. 436 - 437) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการใช้สื่อการสอนว่าจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ควรมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนจะเห็นได้ทั่วถึง ถ้าเป็นสิ่งที่จะให้ฟังก็ต้องดังพอได้ยินทั่วห้องอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ
2. จะต้องสอดคล้องกับเรื่องที่สอน สามารถนำไปประกอบเรื่องราวตอนที่กำลังสอนอยู่ได้อย่างดี
3. สื่อการสอนที่จะนำมาใช้นั้น ครูควรจะได้ซักซ้อมวิธีใช้ให้คล่องแคล่วก่อนนำไปใช้จริง
4. การใช้สื่อการสอนประเภทต้องมีผู้ช่วย ก็ควรนัดแนะซ้อมกันไว้ให้พร้อมและควรตรวจสอบสภาพสื่อการสอนให้เรียบร้อย
5. ควรได้วางแผนการใช้สื่อการสอนล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่าสื่อการสอนประเภทใดใช้กับเนื้อหาตอนใดและใช้อย่างไร
6. กำหนดเวลาโดยประมาณเพื่อใช้สื่อการสอนให้พอเหมาะสม
7. ควรปรับให้เหมาะสมกับความสนใจ ประสบการณ์และสติปัญญาของนักเรียนในชั้น
8. ขณะที่ใช้สื่อการสอนไม่ควรยืนบังนักเรียน ควรยืนอยู่ข้างหลังหรือด้านหันหน้าเข้าหา
นักเรียน
9. ในการอธิบายสื่อการเรียนการสอน ควรใช้ไม้ชี้ไม่ควรใช้มือชี้ เพราะจะทำให้เกะกะและบัง ทำให้นักเรียนมองเห็นไม่ชัดเจน
10. ครูจะต้องคอยดูพฤติกรรมของนักเรียนด้วยว่า นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรเกิดขึ้นใน
ขณะนั้น
11. สื่อการเรียนการสอนที่ยังไม่ใช้ ควรเก็บไว้หรือปิดบังไว้ก่อน อย่าทิ้งไว้ให้นักเรียนเห็น เพราะจะทำให้ความสนใจของนักเรียนลดลง เมื่อถึงเวลาใช้และจะทำให้นักเรียนเป็นความสนใจไปอยู่ที่สื่อการเรียนนั้น โดยที่ยังไม่ถึงเวลาและเมื่อใช้เสร็จควรเก็บไปให้พ้น

12. ตัวอักษรและข้อความที่เขียนอธิบายประกอบ ในสื่อการสอน ควรเป็นข้อความกะทัดรัด ไม้ยืดยาวจนเกินไป ขนาดของตัวอักษรก็ควรจะให้ใหญ่พอที่จะเห็นได้ชัดเจน ทั่วไป

13. สื่อการสอนบางประเภทต้องหาที่จัดวางเป็นพิเศษ เช่น โต๊ะ ขาหยั่ง เวที ฯลฯ

14. สื่อการสอนบางประเภทอาจใช้แทนครูได้ เช่น เทปบันทึกเสียง ทำนองเสนาะ และอาจให้นักเรียนฝึกหัดอ่านทำนองเสนาะจากเทป ได้นอกเวลาเรียน ครูควรแนะนำวิธีใช้และสาธิตให้ดูก่อน และควรได้ติดตามผลด้วย

15. สื่อการสอนที่ต้องการส่งให้เด็กดู ควรทำหลังจากครูหยุดพูดแล้วและต้องมีจำนวนมากพอที่จะแบ่งกันดู โดยไม่ต้องเสียเวลารอนาน

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น (2560, น. 68) การใช้สื่อดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมพร้อมก่อนใช้สื่อ มีขั้นตอน คือ

1.1 เตรียมตัวผู้สอน

1.1.1 ผู้สอนจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายและวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง

1.1.2 เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ

1.1.3 จัดเตรียมสื่อและวัสดุอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ร่วมกัน

1.1.4 ทดลองใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

1.2 เตรียมตัวเด็ก

1.2.1 ศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน

1.2.2 เร้าความสนใจเด็กโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

1.2.3 ให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลาย เล่นแล้ว

เก็บให้ถูกที่

1.3 เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้

1.3.1 จัดลำดับการใช้สื่อว่าจะใช้อะไรก่อนหรือหลัง เพื่อความสะดวกในการสอน

1.3.2 ตรวจสอบและเตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที

1.3.3 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสื่อ

2. การนำเสนอสื่อ เพื่อให้บรรลุผลโดยเฉพาะในกิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมวงกลม/กิจกรรมกลุ่มย่อย ควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 สร้างความพร้อมและเร้าความสนใจให้เด็กก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง

2.2 ใช้สื่อตามลำดับขั้นของแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้

2.3 ไม่ควรให้เด็กเห็นสื่อหลาย ๆ ชนิดพร้อม ๆ กัน เพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจ

กิจกรรมที่สอน

2.4 ผู้สอนควรยืนอยู่ด้านข้างหรือด้านหลังของสื่อที่ใช้กับเด็ก ผู้สอนไม่ควรยืนหันหลังให้เด็กจะต้องพูดคุยกับเด็กและสังเกตความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งสำรวจข้อบกพร่องของสื่อที่ใช้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.5 เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมใช้สื่อ

โดยสรุป การใช้สื่อการสอนนั้น มีขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ โดยจะต้องคำนึงถึงการวางแผน การเตรียมสื่อการสอน การเตรียมสภาพแวดล้อมห้องเรียน และการเตรียมตัวผู้เรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่จะสอนให้เหมาะสม มีการทดสอบประสิทธิภาพก่อนการใช้สื่อการสอนจริง มีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ในการใช้สื่อการสอน ระหว่างการใช้สื่อ หลังการใช้สื่อ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน โดยมีครูคอยให้การแนะนำในการใช้สื่อการสอน มีการติดตามผลการเรียนและการประเมินผล และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการใช้สื่อการสอน ในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก

แนวคิดเกี่ยวกับครูปฐมวัยนั้นบางท่านเรียกครูปฐมวัยว่า ครูผู้ดูแลเด็ก ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับครูปฐมวัย ครอบคลุม (1) ความหมายของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก และ (2) บทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก

2.1 ความหมายของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก

ความหมายของครูผู้ดูแลเด็ก มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

พินนรา ปัญญา (2542, น. 13) กล่าวว่า บุคคลที่ทำหน้าที่ผู้ดูแลเด็กนั้น ไม่เพียงต้องมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่จะต้องมีความรับผิดชอบมีเหตุผล ตัดสินใจดี มีทักษะเป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักป้องกันอุบัติเหตุกับเด็ก และประการสำคัญคือ ต้องสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ สนองตอบการพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดีไปในขณะเดียวกัน

กรมอนามัย (2547, น. 60) ระบุไว้ว่า ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด เมื่อเด็กมาอยู่ที่ศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องพูดคุยสื่อสารกับเด็กตลอดเวลา ผู้ดูแลเด็กควรเป็นผู้มีจิตใจดี รักเด็ก ดูแลเด็กให้ได้รับความสุข ปลอดภัยตลอดเวลาที่อยู่กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นเสมือน พ่อ แม่ คนที่สองของเด็ก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559, น. 16) ระบุไว้ว่า ครูผู้ดูแลเด็กเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยสรุป ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็ก หรือ บุคคลอื่นที่ไม่ใช่บิดา มารดา ทำหน้าที่ในการอบรม เลี้ยงดูเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กกรองจาก บิดา มารดา

2.2 บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก

บทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้ เบญจา แสงมะลิ อ้างถึงใน เขียมลักษณ์ อุดาการณ์ (2542) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้ดูแลเด็กไว้ว่าครูจะต้องมีบทบาทเป็น 9 นัก คือ

1. นักรัก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่รักเด็กและทำตัวให้เด็กรัก
2. นักเล่น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่สามารถเล่นกับเด็กได้
3. นักร้อง ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่สามารถร้องเพลงเด็กได้ และสามารถเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเด็ก
4. นักรำ ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความสามารถในการเคลื่อนไหวและการทำท่าทางประกอบจังหวะต่าง ๆ
5. นักเล่า ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นนักเล่านิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ
6. นักคิด ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นคนที่คิดเก่ง ในเรื่องของการคิดกิจกรรม คิดประดิษฐ์สื่อของเล่น คิดหาทางส่งเสริม กระตุ้นพัฒนาการเด็ก เป็นต้น
7. นักทำ ครูที่ดีต้องเป็นผู้ที่ขยันในการทำงาน ทำสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ
8. นักฝัน เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ช่างฝันจินตนาการ ดังนั้นครูจะต้องเป็นคนที่ช่างฝันจินตนาการร่วมกับเด็กด้วย
9. นักแต่ง ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถแต่งนิทาน เรื่องราวต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก ตกแต่งห้องเรียนสถานที่ แต่งเพลง และการรู้จักแต่งตัว

เขียมลักษณ์ อุดาการณ์ (2548, น. 40) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. บทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
2. บทบาทในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและการสร้างสรรค์ให้กับเด็ก
3. บทบาทในการส่งเสริมโภชนาการของเด็ก และการส่งเสริมนิสัยส่วนตัวและสังคมให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม
4. บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็ก รวมทั้งการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้
5. บทบาทในการส่งเสริมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและการทรงตัวให้เหมาะสม เช่น การยืน การเดิน การนั่ง การวิ่ง

6. บทบาทในการส่งเสริมความเข้าใจทางภาษา อาจจะมีจัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงออก โดยอาจจะให้เด็กเล่าเรื่องตนเอง

7. บทบาทในการติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็ก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ระบุว่า หน้าที่ คือ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าควรกระทำหรือต้องกระทำอย่างนั้นอย่างนี้ ครูมีหน้าที่ในการรับผิดชอบดูแลเด็กตั้งแต่ เด็กเริ่มเข้ามาในสถานศึกษา งานในหน้าที่ครูผู้ดูแลเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องใส่ใจ ครูผู้ดูแลเด็กที่ดี จึงมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย

2. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ ครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและจริยธรรมไปพร้อมกันส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่

3. สังเกต เฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

4. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน

5. ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับพ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว และชุมชน

6. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและอาชีพ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, น. 14 - 16) กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กครูผู้ดูแลเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัยและมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการครูผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกันโดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของ และผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่นและการลงมือกระทำ ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3. สังเกต เฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กครูผู้ดูแลจะต้องเป็นคนช่างสังเกต เฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จดบันทึกพฤติกรรมเพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลง ทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็กซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันที่

4. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้น อาจเกิดจากการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กรวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคตแม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจจะช่วยลดพฤติกรรมและช่วยขจัดปัญหาที่จะตามมาในทันที

5. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกลักษณะเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้านครูผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาดถูกลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครอบครัวและชุมชนครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อทราบถึงพฤติกรรมพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพครูผู้ดูแลเด็กจะต้องใฝ่หาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนี้

7.1 การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่องเช่นการศึกษาหาความรู้การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอการติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพการเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครูผู้ดูแลเด็ก

7.2 การพัฒนาด้านบุคลิกภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็กอุปนิสัยอ่อนโยน มีกิริยาจาณีมนวลอ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, น. 16 - 17) กล่าวว่า ครูผู้ดูแลเด็กจะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลา ดังนั้น จึงมีหน้าที่ดังนี้

1. อบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่รับเด็กจากผู้ปกครองจนกระทั่งส่งคืนให้ผู้ปกครอง
2. จัดกิจกรรมประจำวันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมให้กับเด็กให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง และได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมสติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ในร่ม และจัดมุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมดนตรี ฯลฯ

3. ปฏิบัติหน้าที่ให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย การรักษาสีเสื้อเหลือง ความมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจเด็กให้มีสุขภาพที่

สมบูรณ์แข็งแรง และได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมสติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง ในร่ม และจัดมุมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มุมหนังสือ มุมศิลปะ มุมดนตรี ฯลฯ

4. ดูแลความปลอดภัยและรักษาความสะอาดภายในและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ให้เด็กเคารพธงชาติ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

6. สำนวณรายชื่อเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูประจำวัน เยี่ยมเยือนผู้ปกครองและเด็กในกรณีที่เด็กไม่มาเรียนเกิน 3 วัน และในกรณีที่เกิดปัญหาอื่น ๆ

7. จัดเตรียมสถานที่เรียน จัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยเน้นวัสดุที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นจัดอาหารเสริม น้ำดื่มน้ำใช้ จัดทำบันทึกการสอน และบันทึกประจำตัวเด็กตลอดจนจัดทำทะเบียนอุปกรณ์การเรียนการสอน

8. จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตามโครงการจัดหาอาหารเสริม (นม) สำหรับเด็ก

9. จัดทำบัญชีแสดงรายการอาหารกลางวันรายสัปดาห์ ตามโครงการจัดหาอาหารกลางวัน

10. ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็กผู้ปกครอง จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในบริเวณศูนย์ฯ ลัดดา นีละมณี (2554) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูปฐมวัยที่ควรพิจารณา มีดังนี้

1. การปฏิบัติตนของครูปฐมวัยต่อเด็ก

2. รู้ความต้องการของเด็ก

3. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก

4. การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก

5. การประเมินความพร้อมในการเรียนรู้

นอกจากนี้ บทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก มีดังนี้

1. ครูมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน

1.1 วางแผนการสอน

1.2 เตรียมสื่อ อุปกรณ์

1.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 กระตุ้นความสนใจให้กำลังใจแก่เด็กในการเรียนรู้

1.5 สังเกตและประเมินพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็ก

2. ครูมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู

2.1 เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก

2.2 ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

2.3 เสริมสร้างบุคลิกภาพให้กับเด็ก

2.4 ดูแลสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยด้านต่างๆ

2.5 ส่งเสริมด้านโภชนาการ

3. ครูมีบทบาทในการติดต่อ ปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้ปกครอง
 - 3.1 ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม
 - 3.2 เยี่ยมเยียนบ้านเด็กเป็นครั้งคราว
 - 3.3 ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาเด็ก
 - 3.4 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเยี่ยมชั้นเรียน
 - 3.5 รายงานผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบ

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น (2560, น. 83) กล่าวว่า บทบาทผู้สอนระดับปฐมวัย การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพผู้สอนจึงควรมีบทบาท/หน้าที่ ดังนี้

2.3 บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- 2.3.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเด็กเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน
- 2.3.2 ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อม ศักยภาพของตัวเด็ก และหลักทางวิชาการในการผลิต กระทำหรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล
- 2.3.3 กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง
- 2.3.4 จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล
- 2.3.5 สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 2.3.6 ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3.7 ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ
- 2.3.8 จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กเต็มศักยภาพ

2.4 บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

2.4.1 สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.4.2 ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

2.4.3 ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก

2.4.4 ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี

2.4.5 จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล

2.4.6 ประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

โดยสรุป หน้าที่ของครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก คือ ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก สังเกต ฝ้าระวังและบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรมของเด็ก อบรมเลี้ยงดูเด็ก จัดกิจวัตรประจำวัน ปลุกจิตสำนึกให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดูแลความปลอดภัยให้เด็ก เคารพธงชาติ สำรวจรายชื่อเด็กที่เข้ารับการเลี้ยงดูประจำวัน จัดเตรียมสถานที่เรียน และรายงานผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบ หลังจบภาคปีการศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ครอบคลุม (1) ความหมายของเด็กปฐมวัย (2) ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย (3) แนวคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (4) การจัดการศึกษาปฐมวัย (5) จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย และ (6) หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

ความหมายของเด็กปฐมวัย มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550, น. 3) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน

พิทยาภรณ์ สิงหกันตพงศ์ และณัฐวรรดา มณีรัตน์ (2555, น. 23) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกปฏิสนธิ จนถึงวัย 6 ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2556, น. 1) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรืออายุต่ำกว่า 6 ปี

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาดูแลเด็ก (2560, น. 5) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อม ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์/จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยสรุป เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องจัดเพื่อเป็นการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

3.2 ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

สมร ทองดี (2537, น. 11) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ สร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพ

กุศล สุนทรธาดา (2544, น. 7) กล่าวว่า ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย คือ การอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเด็กในวัยนี้ต้องการการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า จากบิดา มารดา และคนรอบข้าง รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพัฒนาการที่เป็นรากฐานของบุคลิกภาพ อุปนิสัย และการเติบโตของสมองที่มีผลต่อสติปัญญา ความสามารถ เพราะเด็กในช่วงตั้งแต่ปฏิสนธิ จนถึง 6 ปี ระบบประสาทและสมองจะเจริญเติบโตในอัตราสูงที่สุด คือ ประมาณ 80 % ของผู้ใหญ่ปกติ การอบรมสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่เด็กปฐมวัยได้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพในช่วงอายุนี้จะเป็นรากฐานที่ดีที่จะให้เขาได้เจริญเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดี ฉลาดเฉลียว คิดเป็น ทำเป็น และมีความสุขมากกว่าการปลูกฝัง สร้างเสริมในช่วงอื่น ดังนั้นครอบครัวและกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพของสมองจึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 2) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

โดยสรุป เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ จึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการให้มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นการวางพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กในอนาคต โดยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

3.3 แนวคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น (2552, น. 6) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ช่วงปฐมวัย และต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. หลักวิชาและการวิจัยได้แสดงว่า ปัจจัยแวดล้อม การเลี้ยงดูที่เหมาะสมสามารถ เปลี่ยนโครงสร้าง และประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ เวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการ พัฒนาสมอง คือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต

3. การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่ม พัฒนาตั้งแต่ปฐมวัย โดยเน้นครอบครัวเป็นแกนหลักและชุมชนเป็นฐาน ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการ พัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

4. แนวคิดในการพัฒนาเด็กเพื่อให้มีการพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล นับตั้งแต่ปฏิสนธิจนจบ จนเจริญวัย จำเป็นต้องมีการตื่นตัวและผนึกกำลังกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน ส่งเสริม ครอบครัวให้พ่อแม่ มีความรักและความรู้ สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานได้ถูกวิธี

5. ผู้ดูแลเด็ก ครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้เจริญเติบโต พัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ บุคคลเหล่านี้ ต้องมีหลักวิชาและทักษะที่ถูกต้องใน การเลี้ยงดูเด็ก

โดยสรุป แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัย โดยเน้นครอบครัวเป็นแกนหลักและชุมชนเป็นฐาน ที่มีส่วนร่วม อย่างแท้จริง ในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน โดยมีการพัฒนาทุกด้าน และบุคคลต้องมีหลักวิชา และ ทักษะในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.4 การจัดการศึกษาปฐมวัย

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น (2547, น. 4 - 7) กล่าวว่า iva การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิดในงานแห่งชีวิต จุดเริ่มต้น คือการเริ่มชีวิต ในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็ก ตั้งแต่ แรกเกิด ถึง อายุ 6 ขวบ เป็นช่วงที่ สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่า ทุก ๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด สำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป

ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัยพัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิด ต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก

พัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ ต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์และพัฒนา อย่างต่อเนื่องเป็น ลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้านแต่แต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 6 ขวบ

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนเป็นแนวทางให้ผู้สอน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษาการจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิด ที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน แต่ละคนแนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก

การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็ก เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์แก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลดี ต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนา ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จัก การเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ถือว่า ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควร ต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือน หรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2559, น. 38) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และ

ความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

โดยสรุป การจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย ครอบคลุม แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม

3.5 จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

นัยนา ยิ่งสกุล (2545, น. 40) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นได้มุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ อย่างเข้มงวดเหมือนกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา แต่ระดับปฐมวัยนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็ก ในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเรียนต่อไปในระดับประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ และมีความสุข แต่หากมีการบังคับให้เด็กต้องเรียนรู้ทางด้านวิชาการมากเกินไปในขณะที่เด็กยังไม่มีความพร้อม ที่จะเรียนรู้ นั้นจะก่อให้เกิดผลเสียหรือผลกระทบต่อตัวเด็กเอง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559, น. 37) ได้กล่าวถึง การอบรมเลี้ยงดู การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
 2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวม ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
 3. เพื่อส่งเสริมให้ เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
 4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็ก ตามบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
 5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น
- กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 26) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับเด็ก อายุ 3 - 6 ปี จึงเป็นลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู เตรียมความพร้อมในทุกด้านตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีแนวการจัดการประสบการณ์เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม

3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

โดยสรุป จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยมีเป้าหมายสำคัญ ในการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนด โดยผ่านกิจกรรมการเล่น และการจัดประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนนั้น มีส่วนในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามหลักการเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษาทั้งระบบและกระบวนการซึ่งผู้เกี่ยวข้องทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต้องตระหนักที่จะดำเนินการตามแนวทางด้วยความเข้าใจตรงกันเพื่อที่ให้การปฏิรูปการศึกษาของชาติบรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระของพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ แล้วจะช่วยให้ทราบถึงบทบาท ภารกิจหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบและปฏิบัติได้ อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

3.6 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาทองถิ่น (2547, น. 8 - 10) กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ขวบ เป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กในแต่ละคนและต้องเน้นเด็กเป็นสำคัญ

แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็กที่เหมาะสม จะช่วยพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาโดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษา ของเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสมกับวัยของเด็กได้เลือกเล่นดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งในสังคม ที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก แต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษากับเด็กระดับปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ เปลี่ยนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และจัดกิจกรรมที่ครูและเด็กมีส่วนร่วมที่ริเริ่มทั้งสองฝ่ายโดยครูเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็กส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ค้นพบตนเอง

4. การบูรณาการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ยึดหลักการ บูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลาย กิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัย

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกต สามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ชี้ให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาครู ผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่และผู้ปกครองของเด็ก ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมาย

กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 4) ได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยมีหลักการว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ

โดยสรุป หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยควรเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กในแต่ละคนและต้องเน้นเด็กเป็นสำคัญ พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย เพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้วยความร่วมมือระหว่าง ครูปฐมวัยหรือครูผู้ดูแลเด็ก ครอบครัว ชุมชน องค์กรอื่นๆ

4. สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560

4.1 ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้สถานศึกษาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบว่า 2546 มีจุดดีหลายประการ เช่น เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพ ยืดหยุ่น มีความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย สถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการของตนเอง และหลักสูตรใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาที่มีอยู่รอบด้านและความไม่ชัดเจนของการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาความไม่ชัดเจนของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างพัฒนาการเด็กปฐมวัย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ ปัญหาการประเมินพัฒนาการในสภาพจริง ปัญหาความเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมถึงปัญหาคุณภาพเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ผลการประเมินพัฒนาการในภาพรวมไม่เป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย และแผนแม่บทกฎหมายต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเด็กและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม การจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ชุมชน และครอบครัว เห็นคุณค่าของการศึกษาปฐมวัยมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อสิทธิที่เด็กทุกคนจะต้องได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องมีการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ลงสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

4.2 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐาน คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

4.3 วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

4.4 หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.5 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี

เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

4.5.1 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งเด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และ

อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

4.5.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

และประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี

ของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐานคือ
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหา

ความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

โดยสรุป สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2560 เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

5. การจัดการศึกษาปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุม (1) ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย (3) ภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (4) เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

5.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้สังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจ ของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

5.2 วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นทุกคน ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีความพร้อมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา เรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตอย่างมีคุณภาพ

5.3 ภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- 5.3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริม สุขภาพกายและสุขภาพจิต
- 5.3.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 5.3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมรักการอ่านและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
- 5.3.4 จัดกิจกรรมเสริมสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 5.3.5 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และการช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวัน

- 5.3.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 5.3.7 จัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5.3.8 พัฒนาครูและบุคลากรที่จัดการศึกษาปฐมวัย
- 5.3.9 พัฒนาสื่อ/แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน
- 5.3.10 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพโดยชุมชน และผู้ปกครอง

มีส่วนร่วม

- 5.3.11 ส่งเสริมสิทธิโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกประเภท

5.4 เป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

- 5.4.1 เด็กทุกคนมีความพร้อมกล้าแสดงออก และพัฒนาการทุกด้านเหมาะสมกับวัย
- 5.4.2 เด็กทุกคนมีนิสัยใฝ่รู้รักการอ่าน และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 5.4.3 เด็กทุกคนมีร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี
- 5.4.4 เด็กทุกคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ ประหยัด และอยู่ใน

สังคมได้อย่างมีความสุข

- 5.4.5 เด็กทุกคนมีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และช่วยเหลือตนเองใน

ชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย

- 5.4.6 เด็กทุกคนได้รับการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 5.4.7 เด็กทุกคนมีมารยาท และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทย

- 5.4.8 เด็กทุกคนมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

โดยสรุป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่อายุ 3 - 6 ปีโดยพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และอารมณ์และสังคม ซึ่งจัดกิจกรรมตามตารางกิจวัตรประจำวันเพื่อให้เด็กมีความพร้อม กล้าแสดงออก คิดเป็นและรู้จักแก้ปัญหา มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณี และมีทักษะด้านภาษาเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนไว้หลายท่าน โดยสามารถสรุปและเรียบเรียงได้ดังนี้

วีระพร จำปาอ่อน (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการใช้สื่อการสอนของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายชั้นตอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับชั้นตอนที่มีการปฏิบัติจากมากไปน้อย คือ ชั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือก ดัดแปลงหรือการออกแบบสื่อ การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียน การประเมินผล การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และการใช้สื่อ

สุนัน แลวถึก (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับมากใช้สื่อการสอนแบ่งตามชนิดของสื่อที่ใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้สื่อการสอนด้านสื่อการสอนประเภทวัสดุ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสื่อการสอนประเภทเทคนิคและวิธีการ และด้านสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ และ(2) ครูผู้สอนนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับการใช้สื่อการสอนแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

กนิษฐา ปิตทองคำ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้สื่อการสอนตามระบบการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยมีการใช้สื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ชั้นการวางแผนการใช้สื่อ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ชั้นเตรียมการใช้สื่อ มีการเตรียมความพร้อมของสื่อโดยตรวจสอบความปลอดภัย ชั้นการใช้สื่อ มีการสังเกตปฏิบัติการตอบสนองของผู้เรียนต่อการใช้สื่อการสอนและชั้นประเมินสื่อ จะประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อการสอน และ (2) การใช้สื่อการสอนตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้สื่อพัฒนาเด็กให้เด็กเคลื่อนไหวอยู่กับที่ร้องเพลง พัฒนาเด็กผ่านการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และใช้สื่อการสอนส่งเสริมเด็กให้ได้เขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อ

ปริศนา ชุมทอง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภูเก็ต

มีการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ (1) ด้านการใช้สื่อการสอนจำแนกตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านการใช้สื่อการสอนจำแนกตามการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (3) ด้านประเภทสื่อการสอนที่ใช้จำแนกตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้

ขวัญ ช่างเกวียน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ (1) ประเภทของสื่อการสอน คือ สื่อโสตทัศน์และอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม ชิงช้า และม้าหมุน (2) วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอน คือ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย เพื่อใช้ฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย และ เรียนรู้ในเรื่องกิจวัตรประจำวัน (3) ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน คือ ขั้นตอนเตรียมการใช้สื่อการสอนโดยมีการตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของสื่อการสอน และ (4) ปัญหาในการใช้สื่อการสอน คือ สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอ

โดยสรุป การใช้สื่อการสอนของ ครูผู้ดูแลเด็กมีการใช้หนังสือภาพ เพื่อพัฒนาการตามวัยของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการใช้สื่อการสอนด้านสื่อการสอนประเภทอยู่ในระดับวัสดุมาก ส่วนด้านสื่อการสอนประเภทเทคนิค วิธีการ ด้านสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนของครู ได้แก่ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนการใช้ และขั้นประเมินสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุม (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 403 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 201 คน จากสูตร Taro Yamane

ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของศูนย์ ดังนี้

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่มีนักเรียน 80 คนขึ้นไป มี 10 ศูนย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลางมีนักเรียน 50-79 คน มี 23 ศูนย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 46 คน

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็กมีนักเรียนไม่เกิน 50 คน มี 125 ศูนย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 มี 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านประเภทของสื่อการสอนที่ใช้จำแนกตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน 60 ข้อ
- 2) ด้านการใช้สื่อการสอนของครูระดับปฐมวัย จำนวน 24 ข้อ
- 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จำนวน 23 ข้อ
- 4) ด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูระดับปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง จำนวน 4 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

ขั้น 1 กำหนดสิ่งต้องประเมิน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่อโสตทัศนและอุปกรณ์ สื่อเทคนิคและวิธีการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2) ด้านการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ประกอบด้วย การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านอารมณ์ - จิตใจ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม และการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา 3) ด้านกระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน ขั้นการใช้สื่อการสอนและขั้นประเมิน และ 4) ด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ขั้น 2 ศึกษาทฤษฎีหลักการต่าง ๆ จากตำรา แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ขั้น 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

3.2 แบบสอบถามปลายเปิด

ขั้น 4 สร้างแบบสอบถาม โดยการประมวลเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 4 ข้อ สื่อโสตทัศนวัสดุ จำนวน 24 ข้อ สื่อโสตทัศนและอุปกรณ์ จำนวน 12 ข้อ สื่อเทคนิคและวิธีการ จำนวน 13 ข้อ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย จำนวน 6 ข้อ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ จำนวน 6 ข้อ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม จำนวน 6 ข้อ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผนการใช้สื่อการสอน จำนวน 5 ข้อ ขั้นตอนเตรียมการใช้สื่อการสอน จำนวน 8 ข้อ ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน จำนวน 7 ข้อ ขั้นตอนประเมินการใช้สื่อการสอน จำนวน 3 ข้อ และด้านที่ 4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 113 ข้อ โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ จำนวน 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อคำถามที่กำหนดไว้

ขั้น 5 ตรวจสอบเนื้อหาความสอดคล้องของข้อคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิแสดงใน ภาคผนวก ก) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการทดสอบความถูกต้องรวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบและหาความสอดคล้องของข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ชัดเจน แจ่มแจ้ง เข้าใจตรงกัน (ผลการประเมินคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแสดงใน ภาคผนวก ค) เกณฑ์การให้คะแนนการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ยซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- + 1 ถ้าแน่ใจว่า รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 1 ถ้าแน่ใจว่า รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq .50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งผลพบว่าข้อคำถาม

รายข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.96 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ (ค่าตรงรชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแสดงในภาคผนวก ค)

ขั้น 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ข้อคำถามมีความชัดเจนและภาษาที่ใช้ในข้อคำถาม โดยมีการปรับปรุงแบบสอบถาม ดังนี้

6.1 ได้ปรับปรุงข้อคำถามให้กระชับและชัดเจน

6.2 จัดรูปแบบตารางของแบบสอบถามให้สวยงาม

ขั้น 7 ทดลองใช้แบบสอบถามโดยการนำแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่พิมพ์เสร็จแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ที่เป็นครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีคุณลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างทุกประการ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแสดงใน ภาคผนวก ง) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น .944

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาจากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ

s_i^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบรายข้อ

s_t^2 คือ ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

ขั้น 8 หลังจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ จึงดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้สอบถามการใช้สื่อการสอนกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบสอบถามสมบูรณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย ประกอบด้วย

1) สื่อสิ่งพิมพ์ มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ

2) สื่อโสตทัศนวัสดุ	มีข้อคำถามย่อย 24 ข้อ
3) สื่อโสตทัศนและอุปกรณ์	มีข้อคำถามย่อย 12 ข้อ
4) สื่อเทคนิคและวิธีการ	มีข้อคำถามย่อย 13 ข้อ
5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์	มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ประกอบด้วย

- 1) การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาร่างกาย มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
- 2) การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
- 3) การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
- 4) การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ

คำถามย่อย 6 ข้อ

6 ข้อ

ด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ประกอบด้วย

- 1) ชั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 5 ข้อ
- 2) ชั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 8 ข้อ
- 3) ชั้นการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
- 4) ชั้นประเมินการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ

ด้านที่ 4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อคำถาม มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ

3. การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2562 เดือน กุมภาพันธ์ จำนวน 201 คน ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

3.2 เก็บแบบสอบถามภายใน 1 สัปดาห์

3.3 ติดตามและทวงถามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน 2 ครั้ง

3.4 รับแบบสอบถามคืน จำนวน 198 คน คิดเป็น 98.51% ของที่แจกให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่

3.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 วิเคราะห์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้

4.2.1 ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อกำหนดให้ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถาม กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยตามแนวของ จอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คานัน (Best John W. and James V Kahn., 1993, pp. 181 - 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	มีการปฏิบัติมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีการปฏิบัติมาก
2.50 - 3.49	มีการปฏิบัติปานกลาง
1.50 - 2.49	มีการปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.49	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

4.2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.) (Lafferty Peter and Rowe Julain., 1995, pp. 561 - 562)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อกำหนดให้	S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$N \sum X^2$	แทน	ผลรวมยกกำลังสองของคะแนนทุกจำนวน
	$(\sum X^2)$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกจำนวนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย เรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยด้านประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย ด้านวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ด้านกระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย และด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามครอบคลุม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย ใช้สื่อการสอนบ่อยแค่ไหน ถนัดสื่อการสอนประเภทใดมากที่สุด ใช้สื่อการสอนในแต่ละภาคเรียนบ่อยแค่ไหน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 198)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	44	22.22
	หญิง	154	77.78
2	อายุ		
	ต่ำกว่า 25 ปี	3	1.52
	25-30 ปี	27	13.64
	31-35 ปี	27	13.64
	36-40 ปี	48	24.24
	41-45 ปี	39	19.70
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	54	27.27	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3	วุฒิการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	10.10
	ปริญญาตรี	147	74.24
	สูงกว่าปริญญาตรี	31	15.66
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	10.10
	ปริญญาตรี	147	74.24
	สูงกว่าปริญญาตรี	31	15.66
	6-10 ปี	59	29.80
	11-20 ปี	53	26.77
	มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	27	13.64
4	ความถี่ในการใช้สื่อการสอน		
	ทุกวัน	133	67.17
	สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	62	31.31
	สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	3	1.52
5	ความถนัดในการใช้สื่อการสอน		
	สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือนิทาน แบบฝึกเตรียมความพร้อม หนังสือภาพ	117	59.09
	สื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น สีนํ้า สีเทียน สีไม้ กระดาษสี กาว ดินสอ ดินน้ำมัน	36	18.18
	สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น กระดานไวท์บอร์ด ไม้กระดก แว่นขยาย	10	5.05
	สื่อเทคนิคและวิธีการ เช่น การสาธิต การแสดงบทบาท สมมติ การปฏิบัติจริง	27	13.64
	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI)	8	4.04
6	ความถี่ในการใช้สื่อการสอนในแต่ละภาคเรียน		
	น้อยกว่า 10 ครั้ง	1	0.51
	11-20 ครั้ง	19	9.60
	21 -30 ครั้ง	21	10.61
	มากกว่า 30 ครั้ง	157	79.29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.78 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.22 มีช่วงอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.27 จบการศึกษามากที่สุด ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.24 มีประสบการณ์ในการสอนมากที่สุดช่วง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.80 มีการใช้สื่อการสอนทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 67.17 มีการใช้สื่อประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือนิทาน แบบฝึกเตรียมความพร้อมหนังสือภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.09 และมีการใช้สื่อการสอนในแต่ละภาคเรียนมากกว่า 30 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 79.29

ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

2.1 ผลการวิเคราะห์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย เป็นรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยเป็นรายด้าน โดยภาพรวม (n = 198)

ด้านที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย	3.76	0.36	มาก
2	วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย	4.17	0.46	มาก
3	กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย	4.12	0.43	มาก
4	ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย	3.65	0.69	มาก
	รวม	3.93	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยเป็นรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.46)

2.2 ผลการวิเคราะห์ประเภทของสื่อการสอนเป็นรายข้อ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.3 - 4.8

ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย

ตารางที่ 4.3 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	สื่อสิ่งพิมพ์	4.33	0.64	มาก
2	สื่อโสตทัศนวัสดุ	3.66	0.37	มาก
3	สื่อโสตทัศนอุปกรณ์	3.64	0.46	มาก
4	สื่อเทคนิคและวิธีการ	3.69	0.52	มาก
5	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	3.48	0.48	ปานกลาง
	รวม	3.76	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามประเภทของสื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.64)

1.1 สื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ 4.4 สื่อสิ่งพิมพ์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	หนังสือภาพนิทาน	4.34	1.01	มาก
2	สมุดภาพ	4.22	0.85	มาก
3	หนังสือนิทาน	4.19	0.83	มาก
4	แบบฝึกเตรียมความพร้อม	4.56	0.82	มากที่สุด
	รวม	4.33	0.88	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ แบบฝึกเตรียมความพร้อม ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.82)

1.2 สื่อโสตทัศนวัสดุ

ตารางที่ 4.5 สื่อโสตทัศนวัสดุที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ซี (ซีเทียมน สีไม้ ซีโพลสเตอร์ ซีฝุ่น และซีจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ซีจากดอกอัญชัน จากใบเตย)	4.78	0.55	มากที่สุด
2	กระดาษ (กระดาษโปสเตอร์ กระดาษวาดเขียน กระดาษขาวเทา)	3.92	0.93	มาก
3	กาว	3.29	0.76	มาก
4	รูปภาพและบัตรภาพ	3.46	0.80	มาก
5	บัตรคำ (ดอกไม้ ผลไม้ ตัวอักษรภาษาไทย ตัวอักษรภาษาอังกฤษ)	3.39	0.86	มาก
6	ดินสอ	4.67	0.65	มากที่สุด
7	ดินน้ำมัน	4.05	0.84	มาก
8	ของเล่นจำลอง (ชุดเครื่องครัว เครื่องมือแพทย์พลาสติก)	3.64	0.93	มาก
9	ตุ๊กตา	3.51	0.85	มาก
10	ลูกบอล	3.69	0.84	มาก
11	ขวดใส่น้ำ	3.46	0.83	ปานกลาง
12	ริบบิ้น	3.39	0.90	ปานกลาง
13	แผนภูมิรูปทรงเรขาคณิต	3.74	0.83	มาก
14	ลูกปัด	3.35	0.82	ปานกลาง
15	วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุธรรมชาติ (ไม้ไอศกรีม ฝาขวด เปลือกหอย ดอกไม้ ใบไม้)	3.51	0.78	มาก
16	แผ่นป้ายสาส์น	3.39	0.77	ปานกลาง
17	หุ่นจำลอง	3.53	0.81	มาก
18	ดิน หิน ทราย	4.15	0.97	มาก
19	กล่องผลิตภัณฑ์ต่าง (กล่องยาสีฟัน กล่องนม)	3.44	0.82	ปานกลาง
20	ถุงทราย	3.41	0.81	ปานกลาง
21	ที่ตักทราย	3.49	0.84	ปานกลาง
22	ไม้บล็อก	3.76	0.91	มาก
23	แถบผ้า	3.40	0.82	ปานกลาง
24	เชือกกระโดด	3.45	0.77	ปานกลาง
	รวม	3.67	0.37	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อทัศนวัสดุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 13 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สี (สีเทียน สีไม้ สีโพสเตอร์ สีฝุ่น และสีจากวัสดุธรรมชาติ เช่น สีจากดอกอัญชัน สีจากใบเตย) ($\bar{X} = 4.78, S.D. = 0.55$)

1.3 สื่อทัศนและอุปกรณ์

ตารางที่ 4.6 สื่อทัศนและอุปกรณ์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เครื่องเล่นสนาม (ชิงช้า ม้าหมุน ไม้กระดก บันไดโค้ง กระดานลื่น)	4.70	0.73	มากที่สุด
2	กระดานไวท์บอร์ด	4.37	0.83	มาก
3	เครื่องรับวิทยุ	3.27	0.89	ปานกลาง
4	เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง	3.11	0.87	ปานกลาง
5	ซีดี วีซีดี	3.38	1.12	ปานกลาง
6	เครื่องรับโทรทัศน์	4.35	0.97	มาก
7	เครื่องเล่นซีดี หรือ วีซีดี	3.71	1.01	มาก
8	กล้องถ่ายรูป	3.21	0.82	ปานกลาง
9	ไมโครโฟน	3.43	0.89	ปานกลาง
10	แม่เหล็ก	3.10	0.82	ปานกลาง
11	แว่นขยาย	3.27	0.81	ปานกลาง
12	เครื่องดนตรี (กรอง ฉิ่ง กรับ)	3.73	0.83	มาก
	รวม	3.64	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64, S.D. = 0.46$) และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เครื่องสนาม (ชิงช้า ม้าหมุน ไม้กระดก บันไดโค้ง กระดานลื่น) ($\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.73$)

1.4 สื่อเทคนิคและวิธีการ

ตารางที่ 4.7 สื่อเทคนิคและวิธีการที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การแสดงละคร	4.23	0.96	มาก
2	การทำทัศนศึกษาออกสถานที่	3.70	0.75	มาก
3	การสาธิต	3.52	0.79	มาก
4	การทดลอง	3.58	0.64	มาก
5	การแสดงบทบาทสมมติ	3.49	0.89	ปานกลาง
6	การแสดงนิทรรศการ	3.45	0.85	ปานกลาง
7	การปฏิบัติจริง	3.94	0.99	มาก
8	การสร้างสถานการณ์จำลอง	3.44	0.81	ปานกลาง
9	การสอนแบบโครงการ	3.62	0.86	มาก
10	การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	3.58	0.77	มาก
11	การทำกิจกรรมกลุ่ม	4.44	0.81	มาก
12	การเชิญวิทยากร	3.39	0.93	ปานกลาง
13	การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.57	0.84	มาก
รวม		3.69	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อเทคนิคและวิธีการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.52) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การทำกิจกรรมกลุ่ม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.81)

1.5 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 4.8 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ครูปฐมวัยใช้ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	เครื่องคอมพิวเตอร์	4.26	0.90	มาก
2	แท็บเล็ต	2.85	0.94	ปานกลาง
3	โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone)	3.08	0.84	ปานกลาง
4	คลิปวิดีโอที่ค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Youtube)	4.42	0.91	มาก
5	คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	3.27	0.83	ปานกลาง
6	ไฟล์เสียงอิเล็กทรอนิกส์ (.mp3, wave)	2.83	0.98	ปานกลาง
7	บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	3.56	0.83	มาก
รวม		3.48	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ คลิปวีดิทัศน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Youtube) ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.91)

2.3 ผลการวิเคราะห์วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนเป็นรายข้อ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.9 - 4.12

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ตารางที่ 4.9 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย	4.51	0.58	มากที่สุด
2	การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านอารมณ์-จิตใจ	4.07	0.51	มาก
3	การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม	4.22	0.55	มาก
4	การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา	3.89	0.51	มาก
	รวม	4.17	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.58)

2.1 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย

ตารางที่ 4.10 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกายเช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	4.75	0.59	มากที่สุด
2	ใช้สื่อการสอนเพื่อสาธิตให้เด็กรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับเครื่องเล่น	4.09	0.87	มาก
3	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กกวาดภาพและขีดเขียนอย่างอิสระ	4.59	0.73	มากที่สุด
4	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน	4.53	0.90	มากที่สุด

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
5	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กรู้จักทำความสะอาดร่างกาย เช่น ล้างหน้า ล้างมือ	4.51	0.91	มากที่สุด
6	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร	4.61	0.77	มากที่สุด
รวม		4.51	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.59)

2.2 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

ตารางที่ 4.11 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตและกล้าตั้งคำถาม	4.41	0.77	มาก
2	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมใหม่ๆ เช่น การร้องเพลง	4.55	0.84	มากที่สุด
3	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมความเข้าใจให้เด็กไม่กลัวกับสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น เจ้านาง	3.56	0.78	มาก
4	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกเด็กให้เกิดความกล้าในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่างๆ	3.85	0.90	มาก
5	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กเกิดความเอื้อเฟื้อต่อแม่ รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ	4.17	0.97	มาก
6	ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ	3.85	0.87	มาก
รวม		4.07	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการสอน เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.51$) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ใน ระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้ เด็กเกิดความสนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น การร้องเพลง ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.85$)

2.3 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม

ตารางที่ 4.12 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การรักษเวลา และรู้จักรอคอย	4.28	0.92	มาก
2	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้	4.39	0.76	มาก
3	ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันของตนเอง	4.40	0.80	มาก
4	ใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้รักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	4.06	0.85	มาก
5	ใช้สื่อการสอนพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย	4.13	0.76	มาก
6	ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการมีสังคมที่ดีและมี เจตคติที่ดีในระบบประชาธิปไตย	4.06	0.86	มาก
รวม		4.22	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการสอน เพื่อพัฒนาด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.80$)

2.4 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา

ตารางที่ 4.13 การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ใช้สื่อการสอนเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วย การมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น	4.61	0.75	มากที่สุด
2	ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมเด็กให้ได้อ่านหลายรูปแบบผ่าน ประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพ หรือ สัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน เรื่องราวที่สนใจ	4.01	0.90	มาก
3	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็ก จับคู่ จำแนก และจัดกลุ่ม สิ่งต่างๆ	3.71	0.82	มาก
4	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถนับสิ่งต่างๆ	3.68	0.95	มาก
5	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถสังเกตสิ่งต่างๆ และ สถานที่จากมุมมองที่ต่างๆ กัน	3.60	0.78	มาก
6	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ระยะทาง และความสัมพันธ์ เกี่ยวกับพื้นที่	3.72	0.76	มาก
รวม		3.89	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้สื่อการสอนเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วย การมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.75)

2.5 ผลการวิเคราะห์กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยเป็นรายข้อ รายละเอียด
 ดังแสดงในตารางที่ 4.14 - 4.19

ด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ตารางที่ 4.14 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน	4.22	0.55	มาก
2	ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน	4.06	0.42	มาก
3	ขั้นการใช้สื่อการสอน	4.04	0.49	มาก
4	ขั้นประเมินการใช้สื่อการสอน	4.19	0.66	มาก
	รวม	4.13	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่าโดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีกระบวนการใช้สื่อการสอน
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่
 มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.55)

3.1 ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.15 ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	4.45	0.79	มาก
2	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	4.44	0.66	มาก
3	มีการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรเพื่อกำหนด สื่อการสอนที่ใช้	4.29	0.82	มาก
4	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาของการสอน	3.96	0.81	มาก
5	มีการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอน	3.96	0.70	มาก
	รวม	4.22	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีชั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.79)

3.2 ชั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.16 ชั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	มีการเตรียมเนื้อหาที่จะใช้สื่อการสอน	4.25	0.74	มาก
2	มีการจัดลำดับการใช้สื่อการสอน	4.06	0.72	มาก
3	มีการตรวจสอบสภาพของสื่อการสอน	4.00	0.75	มาก
4	มีการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนก่อนการใช้งานจริง	3.89	0.79	มาก
5	มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสื่อการสอนที่ใช้	4.02	0.82	มาก
6	มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้พร้อมและจำนวนเพียงพอ	4.14	0.90	มาก
7	มีการตรวจสอบความปลอดภัยของสื่อการสอน	4.11	0.80	มาก
8	การกำหนดลักษณะและวิธีการใช้สื่อการสอน	3.98	0.72	มาก
รวม		4.06	0.42	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีชั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการเตรียมเนื้อหาที่จะใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.74)

3.3 ชั้นการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.17 ชั้นการใช้สื่อการสอน (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	มีการใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้	4.15	0.75	มาก
2	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	4.05	0.78	มาก
3	มีการใช้สื่อการสอนเสนอเนื้อหาบทเรียน	3.96	0.78	มาก
4	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงกิจกรรมการเรียนรู้	4.06	0.79	มาก
5	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน	4.18	0.87	มาก
6	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาบทเรียน	3.91	0.73	มาก
7	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียน	3.94	0.85	มาก
รวม		4.04	0.49	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีชั้นการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.87)

3.4 ชั้นประเมินการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.18 ชั้นประเมินการใช้สื่อการสอน (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	มีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อการสอน	4.25	0.86	มาก
2	มีการประเมินกระบวนการใช้สื่อการสอน ก่อน ระหว่างและหลังการใช้สื่อการสอน	4.09	0.85	มาก
3	มีการประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อการสอน	4.24	0.81	มาก
รวม		4.19	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีชั้นประเมินการใช้สื่อการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.86)

ด้านที่ 4 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ตารางที่ 4.19 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย (n = 198)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1	ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อการสอน	3.85	1.19	มาก
2	สื่อการสอนไม่ปลอดภัย	3.34	0.91	ปานกลาง
3	สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก	3.39	0.92	ปานกลาง
4	สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ	3.97	1.09	มาก
5	สื่อการสอนไม่มีคุณภาพ	3.44	0.91	ปานกลาง
6	ครูขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอน	3.88	1.13	มาก
	รวม	3.65	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 1.09)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงประเภทของสื่อการสอนที่ครูปฐมวัยใช้

3.1.1 ให้เด็กมีโอกาสใช้สื่อการเรียนต่างๆ ที่หลากหลายในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ เด็กจะได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (35 คน)

3.1.2 ควรเน้นใช้สื่อที่ทำให้เด็กมีความริเริ่ม สร้างสรรค์ มีวิจารณญาณเหมาะสมกับวัยของเด็ก (20 คน)

3.1.3 ผลิตสื่อออกมาให้ตรงกับแผนการสอนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ (18 คน)

3.2 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.2.1 เน้นให้เด็กเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมให้มากๆ (38 คน)

3.2.2 สื่อการสอนต้องตรงกับวัตถุประสงค์ (32 คน)

3.2.3 เน้นให้เด็กช่วยเหลือตนเองและอยู่ร่วมกับสังคมได้ (17 คน)

3.3 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงขั้นตอนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.3.1 สื่อการสอนควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก (25 คน)

3.3.2 ต้องเป็นสื่อนวัตกรรมที่จัดทำเองได้ เป็นสื่อเทคโนโลยีที่จัดหาซื้อและเป็นอุปกรณ์ที่เหลือใช้ในท้องถิ่น (23 คน)

3.3.3 ควรใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอน กระบวนการ มีการวางแผน (17 คน)

3.4 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

3.4.1 ควรให้ครูปฐมวัยไปอบรมการใช้สื่อการสอน (22 คน)

3.4.2 ควรสนับสนุนงบประมาณในด้านสื่อการสอนให้มีจำนวนเพียงพอกับเด็ก (21 คน)

3.4.3 ควรตรวจสอบความปลอดภัยของสื่อการสอนสำหรับเด็กอยู่เสมอ (19 คน)

3.4.4 กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการติดตั้งสื่อการสอน (DLTV) และจัดฝึกอบรมให้ทั่วถึง (7 คน)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยสำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษา การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากร คือ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 403 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 201 คน ตามสูตรของ Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กตามกระบวนการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย จำแนกตามการจัดประสบการณ์เรียนรู้ จำนวน 60 ข้อ ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำแนกตามการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 24 ข้อ และด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำแนกตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน จำนวน 23 ข้อ และด้านที่ 4 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 และการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกและรับ แบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 201 ฉบับ ได้รับคืน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.51 และมีความ สมบูรณ์ทุกฉบับ ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลในเดือน มกราคม

1.3.4 วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย รายละเอียด ในแต่ละด้าน ดังนี้

1.4.1 ผลการวิจัยด้านประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แบบฝึกเตรียมความพร้อม

1.4.2 ผลการวิจัยด้านวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย ได้แก่ ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้ เล่นและออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่

1.4.3 ผลการวิจัยด้านกระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ขั้นตอนการ วางแผน ได้แก่ มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน

1.4.4 ผลการวิจัยด้านปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการใช้แบบฝึกเตรียมความพร้อม เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมทักษะให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูปฐมวัยเห็นว่าแบบฝึกเตรียมความพร้อมมีประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนัน แถวถึก (2550) ได้ศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีการใช้สื่อการสอน ได้แก่ แบบฝึกเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก

2.2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัย มีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ เนื่องจากจุดหมายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มุ่งพัฒนาการ และการใช้สื่อการสอน ประการหนึ่ง คือ พัฒนาการด้านร่างกายเพราะเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยให้เด็กได้ออกกำลังกาย เช่น การเดินวิ่ง และการเคลื่อนไหว ทั้งนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ กนิษฐา ปิตทองคำ (2552) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 1 พบว่า มีการพัฒนาการเรียนรู้ด้านร่างกาย ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยใช้สื่อพัฒนาเด็กให้เคลื่อนไหวอยู่กับที่

2.3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า ครูปฐมวัยมีขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียนในการใช้สื่อการสอนทั้งนี้ เนื่องจากเด็กปฐมวัยในห้องเรียนมีวัยและคุณลักษณะที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วีระพร จำปาอ่อน (2548, น. 25 - 28) ที่กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้จึงต้องมีการวางแผนการใช้สื่อไว้เป็นขั้น ๆ และ ขวัญชัย ช่างเกวียน (2558) ได้ศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ขั้นวางแผนการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับมาก คือ มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน

2.4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย พบว่า สื่อมีจำนวนไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเหลือ ทองเอี่ยม และ สุวรรณ นาฎ (2541, น. 125) ที่กล่าวว่า ปัญหาในการใช้สื่อการสอน คือ ปัญหาด้านงบประมาณในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีการใช้สื่อการสอนที่เป็นสื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ดังนั้น ครูปฐมวัยควรจัดสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความเหมาะสมและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย

3.1.2 ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาร่างกายอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยส่งเสริมการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาร่างกายและทุกด้าน

3.1.3 ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีการวางแผนการใช้สื่อการสอนโดยมีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน ดังนั้นควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยมีกระบวนการใช้สื่อการสอนตั้งแต่วางแผนไปจนถึง การประเมินการใช้สื่อการสอน

3.1.4 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการใช้สื่อการสอน ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อและการจัดหาสื่อการสอน ดังนั้น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบควรดำเนินการจัดหางบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนให้เพียงพอ หรือขอรับการบริจาคสื่อการสอนจากองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลอื่น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษา เรื่อง การใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

3.2.2 ควรศึกษา เรื่อง ความต้องการหลักสูตรการฝึกอบรม เสริมทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยของครูปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ปิตทองคำ. (2552). *ความเห็นของครูปฐมวัยเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-
ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. (2550). *คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมอนามัย. (2547). *คู่มือวิชาการสุขาภิบาลอาหารสำหรับเจ้าหน้าที่*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหาร-
ผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพ
วิชาการ (พว).
_____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). *เทคโนโลยีการศึกษาว่าร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
_____. (2549). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กุศล สุนทรธาดา. (2544). *รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย :
กรณีพิณิจศึกษา*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขวัญ ช่างเกวียน. (2558). *การใช้สื่อการสอนของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนตำบล จังหวัดนครราชสีมา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). *การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช.
_____. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา*. (หน่วยที่ 8 – 15). (พิมพ์
ครั้งที่ 20). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
_____. (2551). *การสร้างชุดการสอน*. สืบค้นจาก <http://inno-sawake.blogspot>. 2008/07/4.html
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.

- เทวิน ศรีตาโคตร. (2551). *ประเภทของสื่อการสอน*. สืบค้นจาก www.lib.ubu.ac.th/techno/Down%20Load/bod40.doc.
- นัยนา ยิ่งสกุล. (2545). *ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดสถานบริหารเด็กก่อนวัยเรียนของเอกชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญเหลือ ทองเยี่ยม และ สุวรรณ นาฎ. (2541). *การใช้สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญจา แสงมะลิ และประดินันท์ อูปรมัย. (2548). *สื่อการสอนของเด็กระดับปฐมวัยศึกษา*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา*. (หน่วยที่ 1). (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริศนา ชุมทอง. (2556). *การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พินรา ปัญญา. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่อง การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมระดับปฐมวัยสำหรับผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พิทยาภรณ์ สิงหกันตพงศ์ และณัฐวรรดา มณีรัตน์. (2555). *ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย* (สไลด์ PowerPoint Presentation). สืบค้นจาก <http://202.183.233.76/online/education/media/ECED202/ECED202.pdf>.
- เยี่ยมลักษณ์ อุดาการณ์. (2542). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ลัดดา นีละมณี. (2554). *คุณลักษณะและพฤติกรรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย*. ใน *พฤติกรรมกรการสอนปฐมวัย*. (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิไลวรรณ แสนพาน. (2553). *สาระการเรียนรู้และการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาลัยรามคำแหง.
- วีระพร จำปาอ่อน. (2548). *การใช้สื่อการสอนของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และ เขต 2*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. พิมพ์ครั้งที่ 1/2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *องค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่นดีเด่นด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. (2547). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำลี รักสุทธี. (2553). *คู่มือการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ และแผนฯ ประกอบสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2550). *การสอนระดับประถมศึกษา 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุนัน แถวถึก. (2550). *การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- หนูม้วน ร่มแก้ว. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษา*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.
- อรนุช สิมตศิริ. (2554). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณี หรดาล, สมร ทองดี และสุกัญญา กาญจนกิจ. (2537). *วิวัฒนาการทางการปฐมวัยศึกษา. ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา. (หน่วยที่ 1)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัศววิช ปองทอง. (2550). *การพัฒนาสื่อแอนิเมชันสามมิติเพื่อการเรียนรู้เรื่องเคมีสถานะของแข็งเบื้องต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Best, John W. and James V Kahn. (1993). *Research in Education*. (7th ed.). Bos: Allyn and Bacon.
- Kinder, S.J. (1965). *Audio – Visual Materials and Technique*. (2nd ed). New York: American Book.
- Lafferty, Peter and Rowe, Julain. (1995). *The Hutchison Dictionary of Science*. (2nd ed.). Oxford Great Britain: Helicon.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

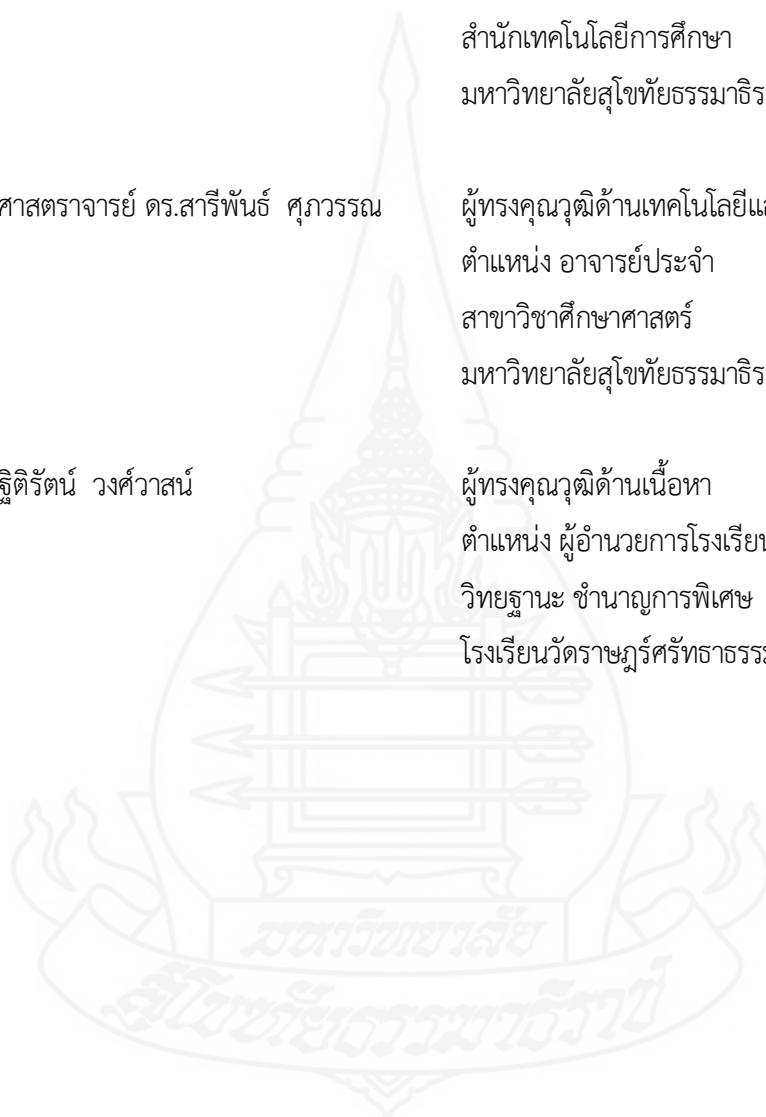

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. นางวาณี บุญยะไวโรจน์
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
 - ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
 - ฝ่ายจัดระบบและวิจัยสื่อการศึกษา
 - สำนักเทคโนโลยีการศึกษา
 - มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์์ ศุภวรรณ
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
 - ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
 - สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 - มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. นางจิตติรัตน์ วงศ์วาสน์
 - ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
 - ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
 - โรงเรียนวัดราชบุรุษศรีรัตนธรรม

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาชุดวิชา 27794 การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเห็นของครูปฐมวัย เรื่อง การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย มี 4 ด้าน ได้แก่
 - ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย
 - ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย
 - ด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย
 - ด้านที่ 4 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่างให้ตรงกับข้อมูลของท่านตามสภาพที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 25 ปี	☐ 25 - 30 ปี
☐ 31 - 35 ปี	☐ 36 - 40 ปี
☐ 41 - 45 ปี	☐ มากกว่า 45 ปีขึ้นไป
3. ท่านจบการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ท่านมีประสบการณ์ในการสอนปฐมนิเทศ

☐ ต่ำกว่า 1 ปี	☐ 1 - 5 ปี
☐ 6 - 10 ปี	☐ 11 - 20 ปี
☐ มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	
5. ท่านใช้สื่อการสอนบ่อยแค่ไหน

☐ ทุกวัน	☐ สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง
☐ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	
6. ท่านถนัดสื่อการสอนประเภทใดมากที่สุด
 - สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือนิทาน แบบฝึกเตรียมความพร้อม หนังสือภาพ
 - สื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น สื่อน้ำ สีเทียน สีไม้ กระดาษสี กาว ดินสอ ดินน้ำมัน
 - สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น กระดานไวท์บอร์ด ไม้กระดก แวนชยาย
 - สื่อเทคนิคและวิธีการ เช่น การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การปฏิบัติจริง
 - สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)
7. ท่านใช้สื่อการสอนในแต่ละภาคเรียนบ่อยแค่ไหน

☐ น้อยกว่า 10 ครั้ง	☐ 11 - 20 ครั้ง
☐ 21 - 30 ครั้ง	☐ มากกว่า 30

ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยตามกระบวนการเรียนการสอน มี 3 ด้าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพและการปฏิบัติจริงของท่าน
ตามระบบการใช้สื่อการสอน ความหมายของการให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
1. สื่อสิ่งพิมพ์						
	1.1 หนังสือภาพนิทาน					
	1.2 สมุดภาพ					
	1.3 หนังสือนิทาน					
	1.4 แบบฝึกเตรียมความพร้อม					
2. สื่อโสตทัศนวัสดุ						
	2.1 สี (สีเทียน สีไม้ สีโปสเตอร์ สีฝุ่น และสีจากวัสดุธรรมชาติ เช่น สีจากดอกอัญชัน สีจากใบเตย)					
	2.2 กระดาษ (กระดาษโปสเตอร์ กระดาษวาดเขียน กระดาษขาวเทา)					
	2.3 กาว					
	2.4 รูปภาพและบัตรภาพ					
	2.5 บัตรคำ (ดอกไม้ ผลไม้ ตัวอักษรภาษาไทย ตัวอักษรภาษาอังกฤษ)					
	2.6 ดินสอ					
	2.7 ดินน้ำมัน					

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
	2.8 ของเล่นจำลอง (ชุดเครื่องครัว เครื่องมือแพทย์ พลาสติก)					
	2.9 ตุ๊กตา					
	2.10 ลูกบอล					
	2.11 ขวดใส่น้ำ					
	2.12 ริปบิ้น					
	2.13 แผนภูมิรูปทรงเรขาคณิต					
	2.14 ลูกปัด					
	2.15 วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุธรรมชาติ (ไม้ไอศกรีม ฝาขวด เปลือกหอย ดอกไม้ ใบไม้)					
	2.16 แผนป้ายสำลี					
	2.17 หุ่นจำลอง					
	2.18 ดิน หิน ทราย					
	2.19 กล้องผลิตภัณ์ต่าง (กล้องยาสีฟัน กล้องนม)					
	2.20 ถุงทราย					
	2.21 ที่ตักทราย					
	2.22 ไม้บล็อก					
	2.23 แถบผ้า					
	2.24 เชือกกระโดด					
3. สื่อสันทนาการและอุปกรณ์						
	3.1 เครื่องเล่นสนาม (ชิงช้า ม้าหมุน ไม้กระดก บันไดโค้ง กระดานลื่น)					
	3.2 กระดานไวท์บอร์ด					
	3.3 เครื่องรับวิทยุ					
	3.4 เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง					
	3.5 ซีดี วีซีดี					
	3.6 เครื่องรับโทรทัศน์					
	3.7 เครื่องเล่นซีดี หรือ วีซีดี					

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
	3.8 กล้องถ่ายรูป					
	3.9 ไมโครโฟน					
	3.10 แม่เหล็ก					
	3.11 แว่นขยาย					
	3.12 เครื่องดนตรี (กรอง ฉิ่ง กรับ)					
4. สื่อเทคนิคและวิธีการ						
	4.1 การแสดงละคร					
	4.2 การทัศนศึกษาออกสถานที่					
	4.3 การสาธิต					
	4.4 การทดลอง					
	4.5 การแสดงบทบาทสมมติ					
	4.6 การแสดงนิทรรศการ					
	4.7 การปฏิบัติจริง					
	4.8 การสร้างสถานการณ์จำลอง					
	4.9 การสอนแบบโครงการ					
	4.10 การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้					
	4.11 การทำกิจกรรมกลุ่ม					
	4.12 การเชิญวิทยากร					
	4.13 การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
	5.1 เครื่องคอมพิวเตอร์					
	5.2 แท็บเล็ต					
	5.3 โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone)					
	5.4 คลิปวีดิทัศน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Youtube)					
	5.5 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)					
	5.6 ไฟล์เสียงอิเล็กทรอนิกส์ (mp3, wave)					
	5.7 บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต					

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
1. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย						
	1.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่					
	1.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อสาธิตให้เด็กรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับเครื่องเล่น					
	1.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กวาดภาพและขีดเขียนอย่างอิสระ					
	1.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน					
	1.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กรู้จักทำความสะอาดร่างกาย เช่น ล้างหน้า ล้างมือ					
	1.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร					
2. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ						
	2.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตและกล้าตั้งคำถาม					
	2.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น การร้องเพลง					
	2.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมความเข้าใจให้เด็กไม่กลัวกับสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น ภูตผีปีศาจ					
	2.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกเด็กให้เกิดความกล้าในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ					
	2.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กเกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ					
	2.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ					

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
3. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม						
	3.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การรักษเวลาและรู้จักรอคอย					
	3.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้					
	3.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง					
	3.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จัก احترامชาติและสิ่งแวดล้อม					
	3.5 ใช้สื่อการสอนพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย					
	3.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการมีสังคมที่ดีและมีเจตคติที่ดีในระบบประชาธิปไตย					
4. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา						
	4.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น					
	4.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมเด็กให้ได้อ่านหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน เรื่องราวที่สนใจ					
	4.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็ก จับคู่ จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ					
	4.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถนับสิ่งต่าง ๆ					
	4.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน					
	4.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ระยะทาง และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่					

ด้านที่ 3 กระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
1. ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน						
	1.1 มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน					
	1.2 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน					
	1.3 มีการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรเพื่อกำหนดสื่อการสอนที่ใช้					
	1.4 มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาของการสอน					
	1.5 มีการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอน					
2. ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน						
	2.1 มีการเตรียมเนื้อหาที่จะใช้สื่อการสอน					
	2.2 มีการจัดลำดับการใช้สื่อการสอน					
	2.3 มีการตรวจสอบสภาพของสื่อการสอน					
	2.4 มีการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนก่อนการใช้งานจริง					
	2.5 มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสื่อการสอนที่ใช้					
	2.6 มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้พร้อมและจำนวนเพียงพอ					
	2.7 มีการตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของสื่อการสอน					
	2.8 มีการกำหนดลักษณะและวิธีการใช้สื่อการสอน					
3. ขั้นการใช้สื่อการสอน						
	3.1 มีการใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้					
	3.2 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน					
	3.3 มีการใช้สื่อการสอนเสนอเนื้อหาบทเรียน					
	3.4 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงกิจกรรมการเรียน					
	3.5 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน					

ข้อ	รายการ	ระดับการใช้สื่อการสอน				
		5	4	3	2	1
	3.6 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาบทเรียน					
	3.7 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียน					
4. ชั้นประเมินการใช้สื่อการสอน						
	4.1 มีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อการสอน					
	4.2 มีการประเมินกระบวนการใช้สื่อการสอน ก่อนใช้ระหว่างใช้และหลังการใช้สื่อการสอน					
	4.3 มีการประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ					

ด้านที่ 4 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย						
	1.1 ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อการสอน					
	1.2 สื่อการสอนไม่ปลอดภัย					
	1.3 สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก					
	1.4 สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ					
	1.5 สื่อการสอนไม่มีคุณภาพ					
	1.6 ครูขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.1 ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงด้านประเภทของสื่อการสอนที่ใช้ของครูปฐมวัย อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงด้านวัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนของครู
ปฐมวัย อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3.3 ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงด้านกระบวนการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย
อย่างไรบ้าง

.....

.....

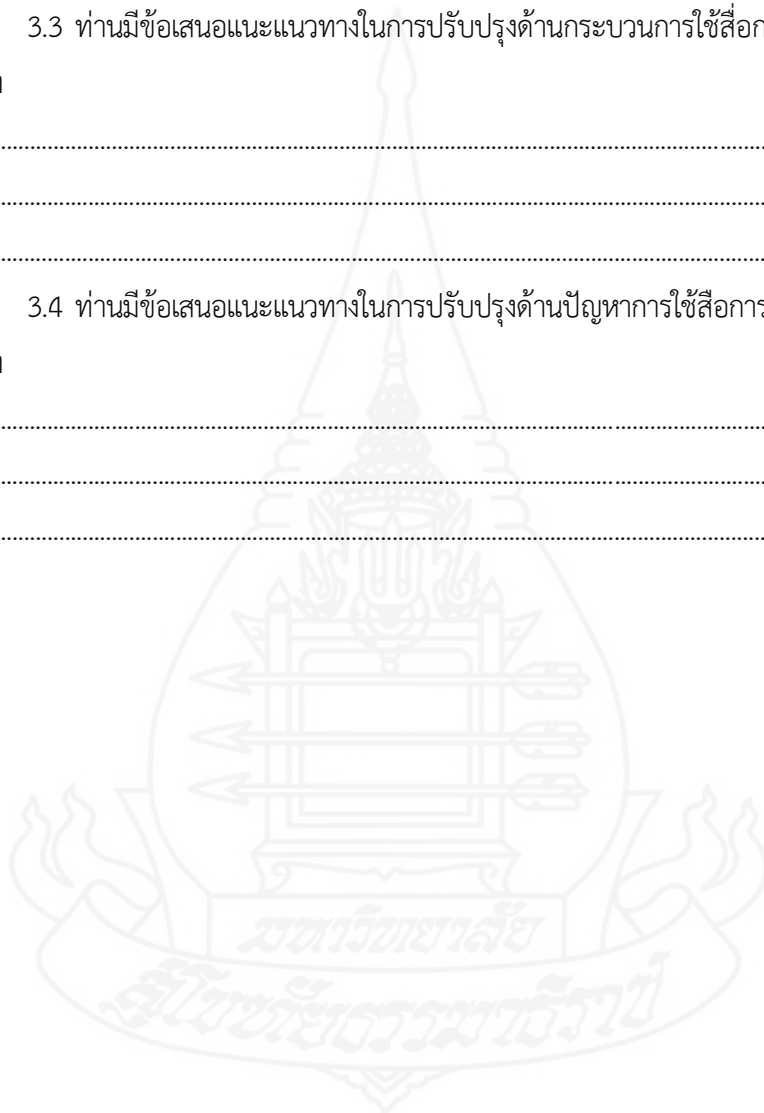
.....

3.4 ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัย
อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. เพศ							
☐ ชาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ หญิง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2. อายุ							
☐ ต่ำกว่า 25 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 25 - 30 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 31 - 35 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 36 - 40 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 41 - 45 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3. ท่านจบการศึกษา							
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ ปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4. ท่านมีประสบการณ์ในการสอนปฐมวัยกี่ปี							
☐ ต่ำกว่า 1 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 1 - 5 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 6 - 10 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ 11 - 20 ปี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5. ท่านใช้สื่อการสอนบ่อยแค่ไหน							
☐ ทุกวัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
☐ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
6. ท่านถนัดสื่อการสอนประเภทใดมากที่สุด							
☐ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือนิทาน แบบฝึกเตรียมความพร้อม หนังสือภาพ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ สื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น สื่อน้ำ สีเทียน สีไม้ กระดาษสี กาว ดินสอ ดินน้ำมัน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น กระดานไวท์บอร์ด ไม้กระดก แว่นขยาย	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ สื่อเทคนิคและวิธีการ เช่น การสาธิต การแสดง บทบาทสมมติ การปฏิบัติจริง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
7. ท่านใช้สื่อการสอนในแต่ละภาคเรียนบ่อยแค่ไหน							
☐ น้อยกว่า 10 ครั้ง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ 11 - 20 ครั้ง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ 21 - 30 ครั้ง	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-
☐ มากกว่า 30	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้	-

ตอนที่ 2 การใช้สื่อการสอนของครูปฐมวัยตามกระบวนการเรียนการสอน มี 3 ด้าน

ด้านที่ 1 ประเภทของสื่อการสอน

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	Σ R	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. สื่อสิ่งพิมพ์							
1.1 หนังสือภาพนิทาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.2 สมุดภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.3 หนังสือนิทาน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.4 แบบฝึกเตรียมความพร้อม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2. สื่อโสตทัศนวัสดุ							
2.1 สี (สีเทียน สีไม้ สีโปสเตอร์ สีฝุ่น และสีจาววัสดุธรรมชาติ เช่น สีจากดอกอัญชัน สีจากใบเตย)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.2 กระดาษ (กระดาษโปสเตอร์ กระดาษวาดเขียน กระดาษขาวเทา)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.3 กาว	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.4 รูปภาพและบัตรภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.5 บัตรคำ (ดอกไม้ ผลไม้ ตัวอักษรภาษาไทย ตัวอักษรภาษาอังกฤษ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.6 ดินสอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.7 ดินน้ำมัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.8 ของเล่นจำลอง (ชุดเครื่องครัว เครื่องมือแพทย์ พลาสติก)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.9 ตุ๊กตา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.10 ลูกบอล	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.11 ขวดใส่น้ำ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.12 ริบบิ้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.13 แผนภูมิรูปทรงเรขาคณิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.14 ลูกปัด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
2.15 วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุธรรมชาติ (ไม้ไผ่ กรอบ ฝา ขวด เปลือกหอย ดอกไม้ ใบไม้)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.16 แผนป้ายสำลี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.17 หุ่นจำลอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.18 ดิน หิน ทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.19 กล่องผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (กล่องยาสีฟัน กล่องนม)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.20 ถูทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.21 ที่ตักทราย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.22 ไม้บล็อก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.23 แถบผ้า	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.24 เชือกกระโดด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3. สื่อโสตทัศนและอุปกรณ์							
3.1 เครื่องเล่นสนาม (ชิงช้า ม้าหมุน ไม้กระดก บันได โคนึง กระดานลื่น)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.2 กระดานไวท์บอร์ด	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.3 เครื่องรับวิทยุ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.4 เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.6 เครื่องรับโทรทัศน์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.7 เครื่องเล่นซีดี หรือ วีซีดี	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.8 กล้องถ่ายรูป	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.9 ไมโครโฟน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.10 แม่เหล็ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.11 แว่นขยาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.12 เครื่องดนตรี (กรอง ฉิ่ง กรับ)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4. สื่อเทคนิคและวิธีการ							
4.1 การแสดงละคร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.2 การทัศนศึกษาออกสถานที่	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้	-
4.3 การสาธิต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.4 การทดลอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.5 การแสดงบทบาทสมมติ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
4.6 การแสดงนิทรรศการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.7 การปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.8 การสร้างสถานการณ์จำลอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.9 การสอนแบบโครงการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.10 การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.11 การทำกิจกรรมกลุ่ม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.12 การเชิญวิทยากร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.13 การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์							
5.1 เครื่องคอมพิวเตอร์	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.2 แท็บเล็ต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.3 โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.4 คลิปวิดีโอที่ค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Youtube)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.5 คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.6 ไฟล์เสียงอิเล็กทรอนิกส์ (.mp3, wave)	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
5.7 บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ด้านที่ 2 วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอน

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านร่างกาย							
1.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อสาธิตให้เด็กรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับเครื่องเล่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กวาดภาพและขีดเขียนอย่างอิสระ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กรู้จักทำความสะอาดร่างกาย เช่น ล้างหน้า ล้างมือ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ในเรื่องกิจวัตรประจำวัน เช่น การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ							
2.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกตและกล้าตั้งคำถาม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ รู้สึกสนุกกับงานหรือกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น การร้องเพลง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมความเข้าใจให้เด็กไม่กลัวกับสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น เจ้านาง	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้	-
2.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกเด็กให้เกิดความกล้าในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กเกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
3. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสังคม							
3.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การรักษาเวลาและรู้จักรอคอย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.5 ใช้สื่อการสอนพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการมีสังคมที่ดีและมีเจตคติที่ดีในระบบประชาธิปไตย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา							
4.1 ใช้สื่อการสอนเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.2 ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมเด็กให้อ่านหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพ หรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทานเรื่องราวที่สนใจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.3 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็ก จับคู่ จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.4 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถนับสิ่งต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.5 ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.6 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ระยะทาง และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ด้านที่ 3 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	Σ R	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. ขั้นการวางแผนการใช้สื่อการสอน							
1.1 มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.2 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.3 มีการเลือก ตัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.4 มีการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรเพื่อกำหนดสื่อการสอนที่ใช้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.5 มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาของการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2. ขั้นเตรียมการใช้สื่อการสอน							
2.1 มีการเตรียมเนื้อหาที่จะใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.2 มีการจัดลำดับการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.3 มีการตรวจสอบสภาพของสื่อการสอน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้	-
2.4 มีการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนก่อนการใช้งานจริง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.5 มีการกำหนดลักษณะและวิธีการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.6 มีการตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของสื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.7 มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้พร้อมและจำนวนเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
2.8 มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสื่อการสอนที่ใช้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3. ขั้นการใช้สื่อการสอน							
3.1 มีการใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.2 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.3 มีการใช้สื่อการสอนเสนอเนื้อหาบทเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.4 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงกิจกรรมการเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.5 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
3.6 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาบทเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
3.7 มีการใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4. การใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา							
4.1 มีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.2 มีการประเมินกระบวนการใช้สื่อการสอน ก่อนระหว่างและหลังการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
4.3 มีการประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ด้านที่ 4 ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3	ΣR	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$	ความคิดเห็น	
						ใช้ได้	ใช้ไม่ได้
1. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน							
1.1 ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.2 สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.3 สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.4 สื่อการสอนไม่มีคุณภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.5 สื่อการสอนไม่ปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-
1.6 ครูขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้	-

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item-Total Statistics

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	หนังสือภาพนิทาน	434.7000	969.872	.360	.943
2	สมุดภาพ	434.9667	977.206	.152	.944
3	หนังสือนิทาน	434.9333	955.582	.624	.942
4	แบบฝึกเตรียมความพร้อม	434.8333	955.937	.541	.943
5	สี (สีเทียน สีไม้ สีโปสเตอร์ สีฝุ่น และสีจากวัสดุธรรมชาติ เช่น สีจากดอกอัญชัน สีจากใบเตย)	434.4333	977.633	.330	.943
6	กระดาษ (กระดาษโปสเตอร์ กระดาษวาดเขียน กระดาษขาวเทา)	435.3333	966.989	.357	.943
7	กาว	435.9333	968.685	.387	.943
8	รูปภาพและบัตรภาพ	436.0333	980.654	.092	.944
9	บัตรคำ (ดอกไม้ ผลไม้ ตัวอักษรภาษาไทย ตัวอักษรภาษาอังกฤษ)	435.8333	995.523	-.299	.945
10	ดินสอ	434.5000	985.914	-.085	.944
11	ดินน้ำมัน	434.8000	987.959	-.131	.944
12	ของเล่นจำลอง (ชุดเครื่องครัว เครื่องมือแพทย์พลาสติก)	435.5333	960.947	.509	.943
13	ตุ๊กตา	435.8333	956.213	.464	.943
14	ลูกบอล	435.6000	965.903	.410	.943
15	ขวดใส่น้ำ	435.9667	942.999	.677	.942
16	ริบบิ้น	436.1000	945.610	.681	.942
17	แผนภูมิรูปทรงเรขาคณิต	435.6000	972.869	.269	.943

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
18	ลูกบิด	435.9000	953.679	.713	.942
19	วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุ ธรรมชาติ (ไม้ไผ่ศกริม ฝาขวด เปลือกหอย ดอกไม้ ใบไม้)	435.8000	968.097	.439	.943
20	แผนป้ายสำลี	436.0000	957.724	.691	.942
21	หุ่นจำลอง	435.8667	956.947	.686	.942
22	ดิน หิน ทราย	434.8333	963.109	.398	.943
23	กล่องผลิตภัณฑ์ต่าง (กล่องยาสีฟัน กล่องนม)	435.8000	960.924	.643	.942
24	ถุงทราย	435.8333	952.557	.685	.942
25	ที่ตักทราย	435.6000	976.317	.183	.944
26	ไม้บล็อก	434.9333	978.892	.122	.944
27	แถบผ้า	436.0333	942.033	.804	.942
28	เชือกกระโดด	435.7667	976.047	.164	.944
29	เครื่องเล่นสนาม (ชิงช้า ม้าหมุน ไม้กระดก บันไดโค้ง กระดานลื่น)	434.5000	976.052	.330	.943
30	กระดานไวท์บอร์ด	434.8333	982.282	.034	.944
31	เครื่องรับวิทยุ	436.0333	954.447	.532	.942
32	เครื่องเล่นเทป บันทึกเสียง	436.2333	960.806	.430	.943
33	ซีดี วีซีดี	436.3333	954.506	.453	.943
34	เครื่องรับโทรทัศน์	434.6333	980.102	.109	.944
35	เครื่องเล่นซีดี หรือ วีซีดี	435.9667	948.723	.557	.942
36	กล่องถ่ายรูป	436.1333	961.430	.379	.943
37	ไมโครโฟน	435.8000	982.028	.023	.944
38	แม่เหล็ก	436.1667	960.626	.464	.943
39	แว่นขยาย	436.2000	950.648	.647	.942
40	เครื่องดนตรี (กรอง ฉิ่ง กรับ)	435.5667	962.116	.419	.943
41	การแสดงละคร	434.8333	955.040	.559	.942

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
42	การทำศนศึกษาสถานศึกษา	435.4667	962.189	.321	.943
43	การสาธิต	435.9667	946.033	.712	.942
44	การทดลอง	436.1667	944.902	.714	.942
45	การแสดงบทบาทสมมติ	435.9333	959.995	.440	.943
46	การแสดงนิทรรศการ	435.4667	979.844	.064	.944
47	การปฏิบัติจริง	435.6000	960.179	.429	.943
48	การสร้างสถานการณ์จำลอง	435.8333	961.040	.351	.943
49	การสอนแบบโครงการ	435.9667	964.723	.495	.943
50	การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	435.8667	981.154	.051	.944
51	การทำกิจกรรมกลุ่ม	434.7000	970.700	.309	.943
52	การเชิญวิทยากร	436.4000	939.559	.654	.942
53	การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	435.5667	971.013	.199	.944
54	เครื่องคอมพิวเตอร์	435.5667	957.771	.336	.943
55	แท็บเล็ต	437.0000	948.345	.529	.942
56	โทรศัพท์มือถือ (Smart Phone)	436.6333	951.551	.482	.943
57	คลิปวิดีโอที่ค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Youtube)	434.7000	965.114	.412	.943
58	คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	436.4667	948.947	.592	.942
59	ไฟล์เสียงอิเล็กทรอนิกส์ (.mp3, wave)	437.1667	952.695	.436	.943
60	บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	435.3333	961.057	.336	.943
61	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กได้เล่นและออกกำลัง	434.4667	973.844	.466	.943

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
	กายเช่น การเดิน การวิ่ง การเคลื่อนไหวอยู่กับที่				
62	ใช้สื่อการสอนเพื่อสาธิต ให้ได้รู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นกับเครื่องเล่น	435.3667	968.792	.290	.943
63	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริม ให้ได้กวาดภาพและขีด เขียนอย่างอิสระ	434.7667	967.082	.390	.943
64	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้ เด็กใช้ประสาทสัมผัสทุก ส่วน	434.6667	965.540	.535	.943
65	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้น ให้ได้รู้จักทำความสะอาด ร่างกาย เช่น ล้างหน้า ล้าง มือ	434.5333	973.292	.416	.943
66	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้ เด็กเรียนรู้ในเรื่องกิจวัตร ประจำวัน เช่น การเข้า ห้องน้ำ การรับประทาน อาหาร	434.5000	973.224	.451	.943
67	ใช้สื่อการสอนเพื่อ กระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่าง สังเกตและกล้าตั้งคำถาม	435.0000	973.793	.291	.943
68	ใช้สื่อการสอนเพื่อ กระตุ้นให้เด็กเกิดความ สนใจ รู้สึกสนุกกับงาน หรือกิจกรรมใหม่ๆ เช่น การร้องเพลง	434.5333	974.464	.370	.943
69	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริม ความเข้าใจให้เด็กไม่กลัว กับสิ่งที่อยู่ในจินตนาการ เช่น เจ้านาง	435.9667	982.516	.022	.944

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
70	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกเด็กให้เกิดความกล้าในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ	435.4000	969.697	.322	.943
71	ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกให้เด็กเกิดความเอื้อเฟื้อต่อแม่ รู้จักการแบ่งปันสิ่งของ	435.0333	970.309	.328	.943
72	ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ	435.6333	962.654	.447	.943
73	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การรักษเวลาและรู้จักรอคอย	435.4000	962.386	.460	.943
74	ใช้สื่อการสอนเพื่อเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้	434.6333	975.206	.295	.943
75	ใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง	434.5667	974.530	.347	.943
76	ใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	435.2000	981.407	.064	.944
77	ใช้สื่อการสอนพัฒนาเด็กให้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	435.3000	985.459	-.050	.944
78	ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการมีสังคมที่ดี	435.1667	983.799	-.003	.944

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
	และมีเจตคติที่ดีในระบบประชาธิปไตย				
79	ใช้สื่อการสอนเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น	434.6000	969.697	.504	.943
80	ใช้สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมเด็กให้ได้อ่านหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพ หรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทานเรื่องราวที่สนใจ	435.2667	975.857	.511	.943
81	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็ก จับคู่ จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ	435.7333	973.099	.272	.943
82	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถนับสิ่งต่าง ๆ	435.2333	989.357	-.110	.945
83	ใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้เด็กสามารถสังเกตสิ่งต่างๆและสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน	435.8333	967.730	.373	.943
84	ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ระยะทาง และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่	435.7000	970.907	.281	.943
85	มีการวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน	434.6333	973.413	.357	.943

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
86	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน	434.8333	986.626	-.090	.944
87	มีการวิเคราะห์ความต้องการของหลักสูตรเพื่อกำหนดสื่อการสอนที่ใช้	435.1667	975.799	.193	.944
88	มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาของการสอน	435.2667	969.720	.384	.943
89	มีการเลือก ดัดแปลง หรือออกแบบสื่อการสอน	435.4667	972.120	.269	.943
90	มีการเตรียมเนื้อหาที่จะใช้สื่อการสอน	434.8667	974.878	.223	.944
91	มีการจัดลำดับการใช้สื่อการสอน	435.3000	985.459	-.077	.944
92	มีการตรวจสอบสภาพของสื่อการสอน	435.1000	966.921	.366	.943
93	มีการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนก่อนการใช้งานจริง	435.6333	960.516	.418	.943
94	มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสื่อการสอนที่ใช้	435.5000	967.224	.375	.943
95	มีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือให้ พร้อมและ จำนวนเพียงพอ	435.2000	974.855	.248	.943
96	มีการตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของสื่อการสอน	435.0000	989.172	-.158	.944
97	มีการกำหนดลักษณะ และวิธีการใช้สื่อการสอน	435.3333	966.575	.468	.943
98	มีการใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้	434.8333	974.489	.258	.943

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
99	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	435.2000	979.545	.133	.944
100	มีการใช้สื่อการสอนเสนอเนื้อหาบทเรียน	435.4000	979.697	.109	.944
101	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงกิจกรรมการเรียน	434.9667	947.068	.607	.942
102	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน	435.0000	964.414	.467	.943
103	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อสรุปเนื้อหาบทเรียน	435.6667	963.816	.527	.943
104	มีการใช้สื่อการสอนเพื่อประเมินความเข้าใจของผู้เรียน	435.7000	951.872	.599	.942
105	มีการประเมินการวางแผนการใช้สื่อการสอน	434.8333	970.557	.417	.943
106	มีการประเมินกระบวนการใช้สื่อการสอน ก่อน ระหว่างและหลังการใช้สื่อการสอน	434.9000	958.645	.593	.942
107	มีการประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อการสอน	434.9333	968.961	.420	.943
108	ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อการสอน	435.7333	945.857	.455	.943
109	สื่อการสอนไม่ปลอดภัย	436.2667	969.513	.198	.944
110	สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก	436.4000	961.903	.397	.943
111	สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ	435.2333	970.323	.167	.944
112	สื่อการสอนไม่มีคุณภาพ	436.2667	977.720	.109	.944

ข้อที่	รายการ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
113	ครูขาดการฝึกอบรม ทักษะการใช้สื่อการสอน	435.8667	969.499	.176	.944

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.944	.944	113

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายศักดิ์ดา การเพียร
วัน เดือน ปีเกิด	20 ธันวาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอ วังเหนือ จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เอกอุตสาหกรรมศิลป์) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พ.ศ. 2546
สถานที่ทำงาน	เทศบาลตำบลบางกระสื้อ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง	นักวิชาการศึกษา

